Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 39 (1178) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 24 ВЕРАСНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

СЯБРУ

Ты злоснікаў сваіх не пераможаш,
Няма ў цябе драбніцы аднае:
Ты так ісці наперарэз не зможаш
І так хлусіць, як злоснікі твае.

О не,
ты перамогі не здабудзеш
І не ўскладай надзей сваіх на бой:
Ты і на полі заставацца будзеш,
Ці хочаш ты, ці не, — самім сабой.

І, можа быць, ты вернешся ў няславе...
Не ўмееш ты ні здраджваць,
ні лаўчыць...
І толькі раптам і на самай справе
Ты паражэннем гэта не лічы.

Павел Марціновіч

На роднай зямлі. Машчона Каралеўская над Бугам. Фота В. Рудчыка.

У дружнай сям'і

Законна працадзень трывае восем гадзін, але тут гадзіннікам сонца. Так гэта ўжо на гаспадарцы ёсць. Усё залежыць ад пагоды і нагрузкі працы. Які ж гаспадар пакіне сухое сена ці жыта, бачачы надыходзячую хмару. А тут усе яны сорак шэсць асоб гаспадары.

Пачаткі былі нялёгкія. Адчуваўся недахоп адпаведнай колькасці сельскагаспадарчых машын, вопыту, а часта і перакананння ды зразумення з боку іншых. Калі ў 1959 годзе, дзякуючы дапамозе ўлад і арганізацыйным здольнасцям Аляксея Тамашука, арганізаваўся тут, у Старым Корніне, што ў гміне Дубічы Царкоўныя, кааператыў сельскагаспадарчай вытворчасці, пераканаых і прыхільных калектыўнай форме гаспадарання было ўсяго толькі дзесяць чалавек. Перад імі быў той першы крок, якім трэба было апраўдаць надзеі. І апраўдалі. Адбыліся тут аграмадныя змены. Сталі цвёрда на нагах.

Кааператыў сельскагаспадарчай вытворчасці імя „Зялёнага штандару" ў Старым Корніне гаспадарыць на 497 гектарах. У ім 82 члены з дваццаці дзвюх сем'яў. Зразумела, частка гэтых асоб, зрабіўшы сваё, пайшла на заслужаны адпачынак. Але сорак шэсць пар рук здольных да працы поўнасцю адольвае гэтую вялікую гаспадарку. У калектыве праца спорыцца. А найважнейшае перакананне, што ўсё — гэта іх уласнасць, што ўсё як у сям'і. Вялікая сям'я на вялікай гаспадарцы. Зарабляюць тут добра. Зрэшты, самі да гэтага дайшлі. Дзённы заработак простага пра-

Працяг на стар.4

Аляксей Тамашук — нязменны старшыня кааператыва сельскагаспадарчай вытворчасці ў Старым Корніне.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Белкі

Хоць і знаходзяцца яны, можна сказаць, у самым сэрцы Падляшша, бо ў міжрэччы Нурца і Нурчыка, але дабрацца ў іх не так лёгка. З Мілейчыцаў едзеце вы ў напрамку Боцькаў, недзе за Сабяцінам паварочваеце направа ў вёску Сасіны, калі пераедзеце яе ўздоўж, перад вамі зноў будуць спакойныя палі і лужкі і па правай руцэ, за далінаю, сядзяць гэтыя самыя Белкі. І сядзяць яны так мо і з паўтысячы год, бо вядомае нам першае пісьмовае ўпамінанне пра іх адносіцца, праўда, да 1676 года, але тады ўжо гэтая вёска мела сама меней стогадовую, а то і большую гісторыю. Яна прыналежала двару ў Быстрых, бо як кажуць самі белкаўцы, іх прадзеды хадзілі туды адрабляць паншчыну. Традыцыйна ўсё ж наймацнейшыя сувязі Белкі ўтрымоўвалі з адлеглымі ад іх у 6-7 кіламетрах Мілейчыцамі.

На даўнасць і стабільнасць тутэйшага насельніцтва паказваюць таксама і прозвішчы жыхароў; паходзяць яны пераважна ад імёнаў: Авярковіч (ад „Аверкій"), Андросюк (ад „Андронік"), Барташэвіч (ад „Варфаламей" або „Бартламей"), Гаўрылюк (ад „Гаўрыіл"), Кандрацюк (ад „Кандрат"), Леўчук (ад „Леў"), Леанюк (ад „Лянот"), Мацвеюк (ад „Матфей"), Петрашка (ад „Пётр"). Праховіч (ад „Прахор"), Саўчынскі (ад „Сава"), Томчук (ад „Фама" або „Тамаш"), Федарук (ад „Фёдар"), Франчук (ад „Францішак") Юхімовіч (ад „Анфім") і г.д., некаторыя паказваюць на занняткі іх продкаў: Рыбачук (ад „рыбак"), Трачук (ад „трач" — той, хто займаўся рэзаннем драўніны на будаўнічы матэрыял); а на іх ахвоту пагаварыць — Баена (ад агульнаславянскага „бай" — гаварун), ці жвавасць, спрыт і борздасць — Жэгуня (ад „жыга" — спрытны, хуткі), або пабажыцца і паўздыхаць — Божук (ад „Божа мой, Божа" або

Працяг на стар.4

„ПРА ТЫХ, ШТО ВЫБРАЛІ СМЕРЦЬ" — СЛЕДАМ РЭПАРЦЁРСКІХ ЗАПІСАК.

ДОТ 18 ГЕРОЯЎ

Пра яго пісаў я ў „Ніве" ад 25 чэрвеня 1978 года. Дот знаходзіцца на ўзгорку пад лесам за вёскай Машчона Каралеўская ў Мельніцкай гміне. Калі ўзабрацца на гэты ўзгорак, цэлае наваколле, разам з вёскай Машчона Каралеўская, ракой Буг і надбужнай далінай, распасціраецца перад вачыма, як на малюнку.

У гэтым доце 18 безыменных герояў на світанні 22 чэрвеня 1941 года адважна сустрэлі ворага. Як расказваюць жыхары Машчоны, адбіваліся яны не менш тыдня, адбіваліся і не здаліся, не пакінулі гэтага дота, не пакарыліся перад ворагам. Гітлераўцы падарвалі іх, падпаліўшы бензін.

Рэпартаж „Пра тых, што выбралі смерць", канчаўся так:

„Хацелася б мне ўстанавіць хаця некаторыя прозвішчы загінуўшых там воінаў, каб пасмяротна адзначыць іх геройства, каб паведаміць аб гэтым бацькам і родзічам...

Надзея малая, але яна ёсць. Спадзяюся знайсці ў гэтай задуме шчырых сяброў і памочнікаў. Давайце паспрабуем!"

*

І я не памыліўся. Адклікнуліся сябры з Мемарыяльнага комплекса **„Брэсцкая крэпасць-герой"**, якія асабліва зацікаўлены вывучэннем падзей на тадышняй дзяржаўнай граніцы СССР у першыя дні Айчыннай вайны. Старшы навучны супрацоўнік брэсцкага музея **В. П. Ласковіч** піша:

„...рэпартаж „Пра тых, што выбралі смерць" мы вельмі высока цэнім і сардэчна вам, ды ўсім польскім сябрам дзякуем за тое, што яны захавалі ў памяці воінаў, загінуўшых у баях „за нашу і вашу свабоду"..."

І крыху далей:

„У пачатку 1940 года, згодна з пастановай Савецкага ўрада, пачалося інтэнсіўнае ўмацаванне заходняй граніцы Савецкага Саюза..."

Так, гэта праўда, нават я яшчэ памятаю, як вызначалі ў нас людзей да працы пры пабудове ваенных аэрадромаў, гарадкоў і доўгачасных агнявых пунктаў, інакш кажучы — **дотаў**, ад рускай назвы **„долговременная огневая точка"**, якія ў нас называлі і называюць **бункерамі**. Па-суседску з нашай вёскай (тады ў Высокалітоўскім раёне, а цяпер у гміне Нурэц-станцыя) знаходзіўся недакончаны яшчэ аэрадром у лесе за вёскай Тымянка, а крыху далей, — у лясах пад Нурцом і за Чаромхай — былі абсталяваны ваенныя гарадкі.

Да Буга аднак было яшчэ нейкіх 30 кіламетраў. Аднак нашы сяляне таксама працавалі пры пабудове гэтых дотаў.

„Рылі катлаваны і бетанавалі сцены... Кожны дот прыкрываў або мост, або скрыжаванне дарог, або пануючую ў наваколлі вышыню, а ўсе разам, аб'яднаныя ў тры батальённыя апорныя раёны, сталі на шляху ворагаў..."

Так тадышні надбужскі краявід апісвае карэспандэнт салдацкай газеты „Красная звязда", старшы лейтэнант Н. Чэркашын, артыкул якога „Из дотов не выходить!", памешчаны ў „Праўдзе" яшчэ ў 1975 годзе, я таксама атрымаў ад сяброў з Брэста.

*

Вяртаемся аднак да лісту В. П. Ласковіча. Піша ён, што для абароны заходняй граніцы СССР у раёне Брэста былі тады ўтвораны 62-гі Брэсцкі ўмацаваны раён, значыць — БУР.

„Яго лінія абароны, — чытаем у лісце, — *даходзіла да 170 кіламетраў і цягнулася ад граніцы УССР, на поўдзень ад Брэста за Сямяцічы. Паўночны яе пункт, на жаль, нам невядомы. Гэтую паласу на першай лініі прыкрывалі тры асобныя кулямётныя батальёны..."*

*

Асобныя кулямётныя батальёны... Па руску: **отдельный пулемётный батальён**, значыць **ОПБ**. Нас найбольш тут цікавяць 17 ОПБ, які меў абараняць раён Сямяціч, і 16 ОПБ, які займаў паласу на поўнач ад Сямяціч.

(Працяг на стар. 4)

ХРОНІКА

31 VIII адбылося пасяджэнне культурна-асветнай камісіі, існуючай пры ГП БГКТ. Члены камісіі разглядалі справаздачу адносна дзейнасці камісіі на працягу мінулага культурна-асветнага года.

7 IX у памяшканні ГП БГКТ адбылося пасяджэнне Прэзідыума ГП. Члены Прэзідыума ацэньвалі культурна-асветную дзейнасць за мінулы год і зацвердзілі правілы конкурсаў, якія адбудуцца ў новым годзе культурна-асветнай дзейнасці.

7 IX члены літаб'яднання „Белавежа" М. Шаховіч і Я Чыквін правялі аўтарскія сустрэчы ў школах: Семіхочы. Клюковічы. Вечарам М. Шаховіч сустрэўся з жыхарамі вёскі Рагачы, а Я. Чыквін правёў сустрэчу ў клубе „Рух" у Дашах.

А. Л.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

АЖЫВАЕ СТАРАДАЎНЯЯ СЯДЗІБА

У былой сядзібе кампазітара Міхала Агінскага ў вёсцы Залессе Смаргонскага раёна пачаліся работы па рэстаўрацыі палаца, „англійскага" парку, сажалкі з вадзяным млыном. Тут з часам размесціцца аздараўленчы комплекс з прафілакторыем для калгаснікаў і рабочых раёна, піянерскім лагерам і домам рыбака.

БУДОЎЛЯ ДРУЖБЫ

Метрапалітэн у Мінску становіцца адной з буйнейшых будоўляў рэспублікі. На дапамогу беларускім праходчыкам прыйшла ўся краіна. На аб'ектах метро цяпер працуюць машыны і механізмы, прысланыя з многіх брацкіх рэспублік. Напрыклад, першы праходчы комплекс паступіў з Харкава, другі — з Масквы.

Інтэрнацыянальны і склад метрабудаўцаў, які ўзначальвае ўдзельнік збудавання падземных трас у Маскве і Ташкенце, на Паўночным Каўказе і ў ГДР А. Пракудзін.

Ў ГЭТЫМ ТЫДНІ

405 гадоў назад
28 IX 1573 нар. Мікельанджэла да Караваджа, італьянскі жывапісец, пачынальнік рэалістычнага кірунку ў італьянскім жывапісе XVII ст.

205 гадоў назад
28 IX 1773 пачалася сялянская вайна пад кіраўніцтвам Е. Пугачова.

175 гадоў назад
28 IX 1803 нар. Праспер Мерымэ, французскі пісьменнік.

155 гадоў назад
29 IX 1823 нар. Уладзіслаў Сыракомля (Людвік Кандратовіч), польскі і беларускі паэт.

80 гадоў назад
26 IX 1898 нар. Джордж Гершвін, амерыканскі кампазітар і піяніст.

75 гадоў назад
27 IX 1903 нар. Вера Харужая, дзеячка рэвалюцыйнага руху Заходняй Беларусі.

70 гадоў назад
30 IX 1908 нар Д. Ойстрах, рускі савецкі скрыпач.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 38911/36671
B.Z.Graf. Zam. 2009 7.300 egz. N-4

Від Гаваны.

НА ВОСТРАВЕ СВАБОДЫ

Грышу Шварцу, дырэктару ГОКу з Дубіч Царкоўных выпаў не малы гонар: быў удзельнікам-турыстам фестывалю моладзі і студэнтаў у Гаване.

Расказвае Г. Шварц:

— На аэрадроме „Хозэ Марыі" ў Гаване вельмі горача сустрэлі нас мясцовыя гарадскія прадстаўнікі. Аўтакарамі паехалі мы на адпачынак у Куанабу — 40 км. ад Гаваны. Да адкрыцця фестывалю яшчэ цэлы тыдзень. Таму была нагода пазнаёміцца з гэтай цудоўнай краінай. Адведалі шмат мясцовасцей. Усюды горача сустракалі нас. На кожным кроку парадак, чысціня, акуратнасць. Усюды зелень, пальмовыя лясы і, дзе ні глянь, цукровы трыснёг — багацце Кубы. Але не толькі трыснёгам Куба славіцца. Славіцца і іншымі трапічнымі раслінамі: бананамі, ананасамі, рэйфрудамі. Акурат выпала жніво. Лімоны і апельсіны яшчэ ў красавіку былі сабраны.

Былі на востраве Гуама, дзе ёсць музей продкаў і першых жыхароў краіны — індзейцаў. Цудоўны краявід!

Таксама адведалі і іншы музей. Ужо вяртаючыся ў Гавану. Той, што сведчыць аб нашэсці амерыканскіх імперыялістаў на маладую рэспубліку ў 1961 годзе. У правінцыі Куанаба. Усюды разбітая і цэлая амерыканская зброя...

Мелі сустрэчу з савецкай дэлегацыяй на караблі „Грузія", а пасля з дэлегацыямі іншых краін: Венгрыі, Балгарыі, Нямецкай Дэмакратычнай Рэспублікі. Усюды вясёлы настрой. Чуліся як у сябе дома.

Вёска на Кубе мае тыпова сацыялістычны характар. Шмат фермаў, якія спецыялізуюцца ў адным кірунку. Напрыклад ферма, дзе гадуюць кракадзілаў (больш 2500 штук). Скура гэтай жывёлы вельмі каштоўная. Пазнаёміліся мы з гадоўляй гэтай рэдкай сёння жывёліны.

160 км ад Гаваны былі на цудоўным пляжы „Варадэро". Сустракаліся з моладдзю Кубы, якая толькі з расказаў сваіх бацькоў і гісторыі ведае часы крывавага дыктатара Бацісты. Моладзь аддана сваёй сацыялістычнай уладзе. І гэта ўсюды відаць.

Вельмі многа неграў. Іх продкі былі прымусова прывезены сюды з далёкай Афрыкі — Анголы, Конга... Многа мулатаў. У вочы кідаюцца дзяўчаты-мулаткі. Вельмі прыгожыя.

Мелі сустрэчу з земляком-беларусам родам з вёскі Храбустоўка — Пётрам Міронучукам, бацькі якога, шукаючы хлеба, назаўсёды пакінулі сваю вёску ў 1928 годзе. Лёс іх кінуў у далёкую Аргенціну. Пасля апошняй вайны перасяліліся ў Савецкі Саюз. У горад Брэст. Іх сын Пётр вучыўся ў палітэхнічным інстытуце ў Мінску. Там пазнаёміўся з кубінскай студэнткай — Тэрэзай. Пасля заканчэння вучобы ажаніўся з ёю і выехаў на яе радзіму. Нейкі час жылі ў яе бацькоў у Гаване. Сёння маюць сваю кватэру. Пётр — супрацоўнік Кубінскай акадэміі навук і пісьменнік. Выдаў некалькі кніг. Піша па-іспанску. Камуніст, як і яго жонка. У гэтых вельмі прыемных людзей я са сваімі сябрамі быў 6 разоў. Чуліся, як у сваіх найлепшых сваякоў.

Хочацца адзначыць, што амаль кожны з маладых людзей належыць да Камітэту абароны рэвалюцыі — адпаведнік нашага ОРМО.

Не гавару, што на Кубе — рай на зямлі. Аднак усе апранутыя, маюць працу, кватэру. Знікла жабрацтва, непісьменнасць, цемра. На вуліцах шмат найнавейшай тэхнікі, самаходаў.

На Кубе многа заводаў і фабрык. На першым плане жыллёвае будаўніцтва і сельская гаспадарка.

Хаця ў час адкрыцця фестывалю неба над Кубай не было чыстае, бо падаў трапічны лівень, аднак людзі на гэта не зважалі, бо ведалі, што дождж — добрая прыкмета. І скора выглянула сонца.

Фестываль! Гэта слова на плакатах, транспарантах, сцягах. Яно на вуснах кожнага кубінца і гасцей. Гэта была сустрэча найлепшых прадстаўнікоў маладосці свету.

М. Панфілюк
Фота Г. Шварца

Какасавыя пальмы.

Ён вызваляў Беласточчыну ● Было ў хаце шэсць сыноў і дачка ● Прыступайце да нашых конкурсаў ● Беларускі політэхнічны інстытут ● Літаратурная старонка ● „Дубочкі" ● Весткі з Міхалова, Чэхаў Арлянскіх, Гайнаўкі, Дубіч Царкоўных, Трасцянкі, Гарадка, Бельска ● Калі сніцца каханы хлопец ● Кастусь дзякуе доктару Знахарку ● Песня „Wszystko dobre, co się dobrze kończy".

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 23 IX — 6.00 RTSS. Mat. 6.30 Biolog. 12.45 TTR. Hod. zwierz. 14.00 Studio 8. — 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik.

Niedziela 24 IX — 6.25 TTR. Hod. zwierz. 6.55 Mech. rol. 7.25 Nasze spotkania. 7.45 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 W krainie dziwnych zwierząt — film przyr. 11.55 Radar. 12.10 Dziennik. 12.25 Rolnicze rozmowy. 12.55 Koncert Karola Stryji. 13.45 Wielka gra. 14.40 Los. Dużego Lot. 14.55 Jak cudne są wspomnienia. 15.55 Koncert wojskowych zespołów artystycznych. 16.55 Tele-Echo. 18.00 Sport. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Lalka — odc. II ser. 21.50 Maria Koterbska zaprasza... 22.25 Sport.

Poniedziałek 25 IX — 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Zwierzyniec. 17.15 Dom i my. 17.30 Klub kibica. 17.50 Czerwone wino — film CSRS. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV na świecie. J. Fornyth „Ostatnia podróż". 21.55 Camerata. 22.25 Dziennik.

Wtorek 26 IX — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 8.10 Dla kl. VIII Hist. 9.00 Dla kl. IV Zabytki Warszawy. 10.00 Dla kl. II lic. J. pol. 11.05 Dla kl. III lic. J. pol. 11.35 Lalka — odc. II ser. 12.55 Dla kl. I—II lic. Rodzina współcz. 13.25 RTSS. J. pol. 14.00 Fiz. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.10 Sygnały filmowe. 17.40 U źródeł muzyki norweskiej — rep. 17.55 Interstudio. 18.25 Raj zwierząt — film dok. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Blaski i nędze życia kurtyzany — ser. fr. 21.30 Świadkowie. 21.55 X Y Z cz. I. 22.25 Dziennik. 22.40 X Y Z cz. II.

Środa 27 IX — 6.00 RTSS. J. pol. 6.30 Fiz. 9.00 Dla kl. VII Chem. 12.00 Wych. muz. 12.45 RTSS. J. pol. 13.25 Chem. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Pan Półka i spółka — pr. dla dzieci. 17.00 Czas tworzenia. 17.40 Los. Małego Lot. 17.55 Uparci — pr. publ. 18.15 Fakty i refleksje. 18.35 Między nami jaskiniowcami — ser. USA. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Film TV na świecie. Miłosierdzie płatne z góry — prod. RFN. 21.40 Sport. 22.25 Dziennik. 22.40 Sport.

Czwartek 28 IX — 6.00 RTSS. J. pol. 6.30 Chem. 8.10 Dla kl. VII. Zool. 9.00 Dla kl. I lic. J. pol. 12.45 RTSS. Mat. 13.25 Biol. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Melodie. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Czwartek TDC. 17.55 Poligon. 18.20 Sonda. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Pętla śmierci — film z serii „Kojak". 21.25 Pegaz. 22.10 Motoryzacja. 22.20 Dziennik.

Piątek 29 IX — 6.00 RTSS. Mat. 6.30 Biol. 10.00 Dla kl. VIII Wych. ob. 11.05 Dla kl. I—II Nowa Warszawa. 12.45 RTSS. Mat. 13.25 Fiz. 14.45 Red. szk. zap. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — psych. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Piątek z Pankracym. 17.00 Spotkanie — pr. dla młodzieży. 17.15 Na morzu — odc. ser. NRD. 18.30 Magazyn motor. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 To niemożliwe — kom. ZSRR. 22.05 Dziennik. 22.20 Proscenium.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 22 IX — 17.15 Film anim. 18.35 Spektakl.

Sobota 23 IX — 12.00 Koncert życzeń. 14.30 Film dla dzieci. 16.00 P. nożna. Spartak — Dynamo (T). 17.45 W świecie zwierząt. 20.30 Sport.

Niedziela 24 IX — 10.00 Film fab. 13.00 Spektakl. 15.30 Panorama międzynar. 16.15 Pr. muz. 17.15 Film anim. 17.30 Klub film. 19.00 Film dok. 20.30 Koncert życzeń.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Kazimierz Wielki — pol. 26 IX. Kobra — jap. 27—29.IX. Zerwana nić babiego lata — radz. 30 IX—4 X.

Bielsk Podl. Szczęściarz Antoni — pol. 25 IX. Nie zaznasz spokoju — pol. 26—27 IX. Pan Anatol szuka miliona — pol. 28 IX. Inspekcja pana Anatola — pol. 29 IX. Kalosze szczęścia — pol. 30 IX.

Gródek Godzina za godziną — pol. 30 IX. Biały niedźwiedź — pol. 1 X.

Hajnówka Siedem nocy w Japonii — ang. 25—27 IX. Kolumna Trajana — rum. 28—29 IX. Otalia z Bahii — brazyl. 30 IX—1 X.

Michałowo Inna — pol. 26 IX. Trąd — pol. 27 IX. Dziewczyna — węg. 28—29 IX. Tajemnica — fr. 30 IX—1 X.

Mielnik Czerwone berety — pol. 27. Lady Caroline Lamb — ang. 30 IX—1 X.

Narew Okrągły tydzień — pol. Pokój z widokiem na morze — pol. 27 IX—1 X.

Narewka Gang Olsena wpadł w szał — duń. Liberia moja miłość — wł. 27 IX—1 X.

Nurzec Miłość bywa zbrodnią — fr. 26—27 IX. Na skraju lata — czes. 28—29 IX. Fintea — rum. 30 IX—1 X.

Ці Вы ўжо выпісалі „Ніву"?

У РОДНЫМ ДОМЕ ФРЭДЭРЫКА ШАПЭНА

На ўскраіне Кампіноскай пушчы ў даліне двзюх рэк Бзуры і Утраты ляжыць невялікая, але папулярная ў Польшчы і за мяжой, вёска Жалязова Воля. Тут 22 лютага 1810 года ў маёнтку Скарбкаў у сям'і гувернёра Мікалая Шапэна і Людвікі Тэклі Кжыжаноўскай прыйшоў на свет сусветнай славы кампазітар Фрэдэрык Шапэн.

У зелені казачна прыгожага парку, залітага птушынымі галасамі, патанае зарослы дзікім вінам асабняк, напамінаючы памешчыцкі дом. Аднаўлены, абсталяваны, сваім выглядам напамінае XIX стагоддзе. Ад нараджэння кампазітара адбылося тут многа змен. Дом быў знішчаны, аграблены, разбураны. Напалеонаўская вайна, пажар у 1917 годзе, II сусветная вайна. Сёння тут музей. Перад уваходам у парк шмат машын. Розныя рэестрацыі — нашыя, замежныя. У сярэднім у год наведвае Жалязовую Волю прыблізна чвэрць мільёна турыстаў. Даход поўнасцю прызначаны на кансервацыю.

Вакол палацыка поўна людзей. Сядзяць, стаяць. Усе пільна слухаюць. Праз адкрытыя вокны льецца мазурак Шапэна. Канцэрты адбываюцца кожную нядзелю, кожнае свята. Усе вядомыя польскія і замежныя піяністы лічаць сваім абавязкам і гонарам наведаць Дом Шапэна і прыняць удзел у канцэрце. Прагучэлі апошнія акорды. Адкрываюцца дзверы. Можна ўваходзіць.

Уваходзім у сені, якія раздзяляюць дом на дзве часткі — правую і левую. На сценах карціны. Направа кухня, музычны салон, сталовая. Кухня вітае камінкам і кафлёвай печкай з канца XIX стагоддзя. Можа таму і называюць яго пакоем з камінкам. На полках цынковая і медная пасудзіна, фаянсавыя паўміскі. Стол, дзве простыя драўляныя лавы. Праз адкрытыя дзверы ўваходзім у музычны салон. У вочы кідаецца фартэпіяна — дар Амерыканскай Палоніі, з канца 1945 года. На ім адбываюцца канцэрты. Камплект чорнай залочанай мэблі і персідскі дыван. На сценах партрэты Шапэна і Т. Касцюшкі, які прыпамінае аб мінулым сям'і, асабліва бацькі. Пакідаем салон і ідзем у сталовую, якая таксама сваім выглядам поўнасцю напамінае XIX стагоддзе. Стол, на стале фарфаравая ваза. Партрэты, дываны. У кутку вісіць насценны гадзіннік.

У левай палавіне пакой маці, дзяцей і бацькі. Там цэлая гісторыя сям'і — партрэты, метрыкі. У прылягаючай да матчынага пакоя нішы стаяў некалі ложак. Тут праўдападобна нарадзіўся Фрэдэрык. На гэтым месцы стаяць букеты свежых кветак. У дзіцячым пакоі прыгожы клавікорд, напамінаючы арфу. На гэтакім ці падобным інструменце іграў Фрэдэрык Шапэн у гадах 1817-1821, калі кампанаваў свае першыя творы. Апошнім ёсць пакой бацькі. Апрача мэбліроўкі і біблітэкі ў вочы кідаецца цікавая калекцыя малюнкаў, асабліва карта Варшавы, узбагачаная адбіткамі важнейшых будынкаў. У галоўным пакоі дыхае вайсковай атмасферай, якая адлюстроўвае глыбокія патрыятычныя пачуцці Мікалая Шапэна, капітана гвардыі і ўдзельніка Касцюшкоўскай Інсурэкцыі. Па нацыянальнасці ён француз, але поўнасцю адданы польскай справе. Зноў знаходзімся ў сенях і выходзім у парк.

Парк — казачнае зялёнае мора. Сем гектараў чароўнай зелені. З цэлай краіны плылі дары на яго заснаванне. Калі ў 1931 годзе Францішак Кшывда-Пальковскі, тагачасны загадчык кафедры Парказнаўства і архітэктуры краявіду пры СГГВ у Варшаве, атрымаў заданне зрабіць праект парку вакол музея, рашыў пачаць усё нанава. Не вяртаўся да ранейшых узораў. Таму, што іх амаль не было. Расло толькі восем каштанаў, некалькі кустоў бэзу, ды крыху вольхаў, вербаў і асін. І гэта ўсё. Зараз парк, які быў адкрыты наведвальнікам разам з музеем у 1960 годзе, гэта 16 тысяч штук розных, а нават даволі рэдкіх, гатункаў дрэў, кустоў, раслін, кветак. Музей тоне ў зелені і птушыных спевах.

Парк парэзаны шматлікімі алейкамі. На кожным кроку нейкая неспадзяванка. Тут, быццам грыбок, прысела альтанка, аплеценая жывапплотам, там гарбаты мосцік праз Утрату, там зноў, у цяньку разросшыхся ядлоўцаў, помнік кампазітару. Усярэдзіна, сам Шапэн прысеў заслухаўшыся ў птушыны канцэрт. Помнікаў тут два — адзін пастаўлены ў 1969 годзе, другі — аж у 1894.

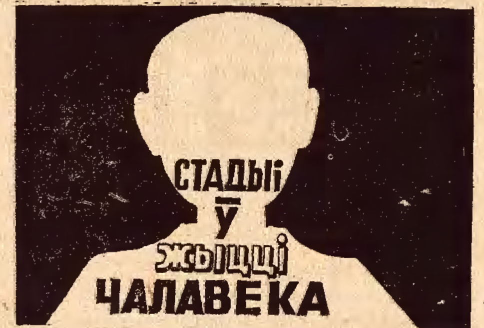
З кожнай вясной будзіцца тут жыццё. Яшчэ снег, а вакол ужо ўсё пачынае дыхаць, ажывае. Прыгожа тут праз цэлы год. Нават тады, калі беласнежны кажух прыкрые парк. Здаецца, што ўсё быццам бы толькі прысела на хвілінку, ды задумалася і вось-вось зноў зашуміць.

Зноў расплыліся фартэпіянныя акорды. Ідуць усё новыя і новыя наведвальнікі. І так цэлымі днямі, тыднямі, месяцамі.

Міхась Шаховіч
Фота аўтара

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ.

Народная творчасць і абраднасць звязаныя са стадыямі ў жыцці чалавека — гэта цэлы цяг, пачынаючы ад цяжарнасці жанчыны, праз нараджэнне чалавека, этапы вяселля і аж да самай смерці. Змяшчае ён у сабе шматлікія магічныя дзеянні, забабонныя вераванні, маючыя ўплыў на жыццё чалавека.

Абраднасць і звычаі, звязаныя з прыходам на свет чалавека — гэта збор шматлікіх перасцярог і забабонаў. Цяжарная жанчына, згодна з перакананнямі, была найбольш падатная на ўплыў розных чараў і магічнага дзеяння. Ахоўвалі яе ад усіх злых моцаў акружаючы абалонкай з народнай творчасці. Але адначасова і баяліся яе. Бывала такое перакананне, што воля цяжарнай жанчыны з'яўляецца святой і найменшае супрацьдзеянне можа прынесці чалавеку няшчасце. Яшчэ нават сёння можна пачуць „кобеце, которая вжэ нэ сама, трэба всё пажычыць, што она хочэ, альбо даці, бо можэ мышамі накінуць“. Бытуе яно ў розных сваіх відах, амаль у кожнай культуры. Мы сутыкнуліся з ім у ваколіцы Заблудава. Цяжарную жанчыну акружалі вялікай пашанай. Стваралі ўмовы спакойнага жыцця. Агульна ж вядомым было, што падатная яна на страх, уражанне. Адбівалася гэта на будучым дзіцяці. Паводзіны цяжарнай жанчыны фарміравалі характар будучага дзіцяці, яго схільнасці. Таямніцай заставаўся толькі лёс. Лёс, згодна з перакананнем людзей, быў надзелам звышнатуральнай сілы і ад яе быў залежны. Проста ў яе руках была жыццёвая дарога будучага чалавека. І можа таму лёс, праз сваю таямнічасць, надта моцна прыцягваў увагу людзей, асабліва бацькоў. Хацелі яны яго пазнаць, хацелі ведаць, што чакае іх дзіця. У сувязі з гэтым радзіліся шматлікія спосабы адкрыцця гэтай таямніцы. Узнікалі гараскопы. Усё залежала ад палажэння планет у час нараджэння.

Далей ідуць абрады, звязаныя з нараджэннем дзіцяці і хрысцінамі. Прыманне, завязванне пупавіны і хрысціны. Цікавая справа, якую будзем старацца раскрыць, гэта роля бабкі ды яе вобраз у вуснай народнай творчасці. Кума і яна — гэта так як бы дзве зусім розныя персоны. Калі бабка была акружана павагай і пашанай, то кума паказана даволі гумарыстычна. Кожны этап, у які ўваходзіў з цягам падрастання чалавек, вельмі каларыстычны і цікавы. Дзіця падрастала. Пазнавала акружаючы свет, пачынала гаварыць і разумець і тады ідзе цэлы цяг дзіцячых песень, казкі. З цягам часу родзіцца першае каханне. Яго цені і праблескі ляглі ў аснову песень кахання. Вялікім перажываннем бацькам, а таксама і самому хлопцу (адносіцца гэта толькі да хлопцаў) было пакліканне ў войска. Трэба ўзяць тут пад увагу, што побыт у войску трываў калісьці надта доўга і таму творчасць звязана з гэтым перыядам перапоўнена сумам, элементамі трагізму.

Кульмінацыйным пунктам у жыцці чалавека было вяселле, запачаткаванне новай сям'і. Раскрыем тут некалькі яго этапаў, а таксама пастараемся паказаць некаторыя матывы ў вясельных абраднасцях, прыкладна матыў сіраты. Пастараемся глянуць на вяселле з боку матэрыяльнай вартасці і паказаць ролю кахання. Далей пойдзе сямейная абраднасць. Закрыем цыкл хаўтурамі.

Народная творчасць і абраднасць звязаная з жыццём чалавека — гэта адзін з найцікавейшых і найбольш аб'ёмістых цыклаў. Тут і магія, тут і дэманалогія, тут і лячэнне. І тое, што не выплыла ў папярэдніх нашых адрэзках, поўнасцю паявіцца цяпер.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-78

Дуэт — маці з дачкою — Люба і Аля Гаўрылюк з Беластока на сёлетнім цэнтральным аглядзе. II месца ў катэгорыі сучаснай песні.
Фота М. Шаховіча.

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

У гасцях у дзядзькі КВАСА

Я ўпэўнены, што няма такога сярод нас, чытачоў і сяброў „Нівы“, хто не любіў бы дзядзьку Кваса з Малынкі. Чыстасардэчная, сялянская, а яшчэ на дабавак і паэтычная душа.

Дзядзька Квас са шчырым сэрцам,
іншым ён не можа быць!
Часам мёдам, часам перцам
ой, патрапіць угасціць!

Цьфу! Бачыце, чорт паласаты, які заразлівы яго ўплыў! І я ўжо пачынаю вершам балбатаць.

Ну, што ж, я — Максім, ён жа — Квас,
шмат агульнага у нас.
Мы абодва — люд вясковы,
любім коні і каровы.

Сапраўды? То чаму дзядзька Квас у літаратуру на вушы залез. Змагаўся б за павышэнне ўраджаю, жывёлагадоўлі, а ў свабодны час, ну, калі не пабаяўся б, мог бы на гмінных бюракратаў нейкую сатыру кропнуць...

Варта было б наведаць яго ў гэтай Малынцы, пасядзець, пагутарыць і, як кажуць, на месцы разабрацца ў чым справа. Палашка адобрыла гэту думку. Праўда, час быў няручны. Жніво. Нават у нядзелю людзі працавалі. Ці дзядзьку Квасу можна ў такую пару марочыць галаву?

— Калі заняты пры жніве, то і мы ахвотна яму ў гэтым паможам, — сказала мая Палашка і мы адправіліся ў дарогу. Аказалася, што не так лёгка дабрацца да дзядзькаквасавай сялібы. Як ластаўчына гняздо прыліпла яна да ляснога ўзгорка, на калені, далёка ад вёскі Малынка, сярод прасторных сенажацяў. Прыгожа тут, гэта праўда, аднак ціха і адзінока, да людзей і да бога далёка. Можа таму наш дзядзька Квас і палез у літаратуру, што не мае з кім аб штодзённым жыцці пагутарыць?

Але, не, бо вось на пашы... адна, дзве, тры... трудна палічыць, каля штук з дзесяць красуль чорна-белай нізіннай пароды. Скубуць сакавітую траву на змеліяраваным лузе, а побач — дзесяткі акуратна павязаная жыта... Значыць, дзядзька Квас спецыяліст не толькі ў галіне літаратуры.

Падыходзім бліжэй і бачым на панадворку... пышны аўтамабіль — чырвоную „Ладу“.

— Бачыце, хто б спадзяваўся! — не вытрымала мая Палашка. Пасля аднак аказалася, што дарэмна мы зайздросцілі дзядзьку Квасу, бо гэтая „Лада“ не яго, а яго зяця Івана, балгарына з горада Софія. Аж туды дзядзька Квас аддаў замуж сваю дачку Любку. Жывуць яны там згодна і шчасліва, а кожны год летам прыязджаюць цэлай сям'ёй у Малынку, каб наведаць старога бацьку і памагчы яму пры жніве, а пры нагодзе і грыбоў назбіраць, і дроў на зіму яму нарыхтаваць. Працавітыя і спагадлівыя гэта людзі, хаця абое мастакі і ў сябе ў Балгарыі займаюцца вельмі высакароднымі справамі.

Другая дачка бывае яшчэ часцейшым госцем, бо жыве шмат бліжэй, усяго кі-

(Працяг на стар. 5)

(Працяг са стар. 1)

Белкі

„ейбогу“ і г.д.); некаторыя з іх перакруцілі, знявечылі, відаць, колішнія пісарчукі — Аўтанюк паходзіць ад „Антанюк“, яно ж ад імя „Антоній“; такое як Такаюк выводзіцца, магчыма, ад „ток“ — месца, дзе малоцяць, гэта значыць, ён нарадзіўся ў часе малацьбы.

Белкі ніколі не былі вялікай вёскай, а зямелькі заўсёды мелі скупавата. Таму недзе ў васьмідзесятыя гады мінулага стагоддзя ўсёй вёскай набылі 70 дзесяцін у маёнтку Стэфанін ва ўрочышчы Куты ад нейкага Воўкава за 5 100 рублёў срэбрам. Пазыку даў ім Гродзенскі зямельны банк, і сплачвалі яны гэты доўг на працягу трох пакаленняў. У 1915 г. да сплаты было 2 726 рублёў, потым задоўжанасць пераялі на залатоўкі, і ў дваццатыя гады яна складала яшчэ вялізную суму 3 312 злотых, так што плацілі белкаўцы аж да самай другой сусветнай вайны. Наогул жа яны вылучаліся сярод іншых вёсак згуртаванасцю, дбайнасцю пра агульныя інтарэсы. Пры царызме тутэйшы агульнавясковы збожжавы склад не быў звычайнай фармальнасцю і косткай нязгоды, як гэта часта здаралася, але праўдзівай падпорай і дапамогай для сялян напрадвесні ці ў часе няўроды.

Цікава, што на працягу апошніх дзевяноста год у Белках гаспадаркі амаль што не раздрабляліся, паводле дакументаў у 1888 г. было тут 30 двароў, цяпер жа іх 34 (у тым ліку 7 пенсіянераў). З гэтага можна было б меркаваць, што на палях на **Дубовай Смузе, Заячай Дыцы, Захваінні, Кутах, Пудмоклым, Хвошчцы** і на лугах над ракою Нурцом: **у Бартошысе, Белых Горах, Завалоцы, Залуцы, Красёўшчыне, Пудальшыне, Прачках, Ставіне, Шлепетах**, над бялкоўскаю рэчачкай **Дзядок** людзі не толькі дбайна працавалі, але і надта разважліва паступалі.

Заўсёды ў Белках былі людзі, якія разумелі наступаючыя грамадскія працэсы і свядома ўключаліся ў іх. Актыўнымі ўдзельнікамі беларускага рэвалюцыйнага і культурнага руху ў міжваенны перыяд былі тут **Нічыпар і Васіль Саўчынскія, Мікалай Федарук**, за грамадскую справядлівасць і чэснасць у жыцці заўсёды стаяў былы ўдзельнік Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі **Яфім Андросюк**, які стаў своеасаблівым сумленнем усяе вёскі.

У часе акупацыі непадалёк белкаўскіх палёў, у пералеску, знаходзілася база савецкага партызанскага атрада „Дальнія“, пра змаганні якога з акупантам мы ведаем з цікавых публікацый **Я. Анаціка** (удзельніка гэтага атрада) і беластоцкага пісьменніка **А. Амільяновіча.** Жыхары Белкаў утрымоўвалі актыўную сувязь з гэтым атрадам, між іншым селянін гэтай вёскі **Аляксандр Саўчынскі** знаходзіўся ў атрадзе, а яго брат **Леў** быў партызанскім сувязным. Яшчэ і сёння захаваліся рэшткі тае славутай зямлянкі, у якой знаходзіліся ў самыя цяжкія часы партызаны „Дальняга“.

Як па ўсёй гэтай тэрыторыі, так і ў Белках у першыя гады народнай улады надта дакучалі банды рэакцыйнага падполля, грабілі, абкладвалі кантрыбуцыяй, выганялі, расстрэльвалі. Але разам з тым, як умацоўвалася Народная Польшча, спакайнела і нармавалася жыццё. Шмат моладзі закончыла розныя школы, між іншым, **Янка Саўчынскі** стаў інжынерам-меліяратарам, **Людміла Кандрацюк** — інжынерам-будаўніком, многія яшчэ вучацца. У Белкі прыйшло электрычнае святло, тэлефон, лепшая сувязь са светам, механізацыя. Але гэтая адлеглая ад гарадскіх асяродкаў вёсачка мае і свае балючыя праблемы. Перш за ўсё СКР у Мілейчыцах слаба гаспадарыць на перанятых ад пенсіянераў 60 гектарах зямлі, а таксама неахвотна дапамагае машынамі тутэйшым сялянам. Дапрасіцца ад СКР трактар, касілку ці жняярку ў Белкі проста немагчыма. Не спяшаецца і мілейчыцкае Гміннае ўпраўленне з выхадам насустрач ініцыятыве белкаўцаў аб пабудове каля двух кіламетраў дарогі, якая стала б выгодным праездам з вёскі да шашы. Сяляне гатовы прыступіць да грамадскага пачыну, але патрэбна кіраўніцтва і дапамога з боку гмінных улад.

М. Гайдук

У нашым аб'ектыве. *Аб поспеху працы ў полі рашае спраўная тэхніка. ПОМ у Дуброве Беластоцкай — адзін з найлепшых у ваяводстве.*

Фота В. Рудчыка.

Беларуская літаратура — Аляксандр Барычэўскі

Нашаніўская пара

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XI

Канчаючы разважанні аб сентыментальных і народніцкіх матывах у творчасці Коласа, трэба падкрэсліць, што многія з твораў, у якіх гэтыя матывы выступаюць, былі напісаны ў перыяд прабывання пісьменніка ў турме. Драстычнае сучаснае амаль заўсёды настройвае чалавека сентыментальна ў адносінах да лепшага мінулага.

Другой прычынай гэтых настрояў была беларуская тагачасная рэчаіснасць. Пісьменнік быў сведкам страшэннага глумлення народных сіл і духоўных талентаў. Верыў ён у творчыя магчымасці свайго народа. З гэтай прычыны і стараўся паказаць постаці герояў пасваранных, не зладжаных са светам, асабліва з існуючымі грамадскімі адносінамі.

Колас далучыўся да тых беларускіх пісьменнікаў-нашаніўцаў, якія лічылі, што беларускі селянін павінен здабыць сабе свабоду самастойна. Пісьменнік быў далёкі Ядвігіну Ш., які асуджаў рэвалюцыю 1905 года і прапанаваў мадэрнізацыю беларускага жыцця на грунце супрацоўніцтва паноў і сялян.

Крыніц сентыментальнасці можна шукаць і ў слабым яшчэ літаратурным майстэрстве маладога Коласа. Малады пісьменнік не ўмеў яшчэ рэдукаваць уласнага каментарыя. Часта „выручаў“ свайго героя. Адчуваў за яго і гаварыў за яго. Погляды ранніх герояў пісьменніка абмяжоўваюцца наогул усведамленнем уласнай крыўды, пачуццём бяссільнасці, або неўматываванай гіпербалічнай верай у свае магчымасці.

Раннія творы Коласа характарызуюць празмерны меладраматызм, пафас, мэтай якіх было выклікаць у чытача або літасць і спачуванне або пахвалу і захапленне.

Зрэшты, цяжка некаторыя з сентыментальных твораў звязваць з акрэсленай ідэалогіяй. Часта былі яны вынікам хвілі, настрою, а не ідэйнай сістэмы.

Сентыментальна-народніцкія творы Коласа выразна раздзяляюцца на дзве групы. Адну групу ствараюць тыя творы, у якіх паказаны тыпы герояў-ахвяр, другую, у якіх выступаюць героі-бунтары. Літаратурныя метады, характэрныя для сентыментальных і народніцкіх твораў Коласа можам ахарактарызаваць наступным чынам:

I. Падзел герояў на дзве супрацьстаўныя катэгорыі: добрыя і дрэнныя, пакрыўджаныя і крыўдзіцелі, пасіўныя і актыўныя.

II. Выкарыстанне элементаў прыроды для паглыблення настрояў пагрозы або лагоднасці і ідыльізму. Паказ духоўнай сувязі чалавека з прыродай у гарманічным або канфліктным аспекце.

III. Паказ крайняй нядолі беларускага селяніна і праявы яго выключнай прымірэнцкай або выключна бунтарнай ідэалогіі.

IV. Частае выкарыстанне прыёма рэтраспекцыі — насланне мінулага на сучаснае.

V. Прымяненне эмацыянальнай стылістыкі апісанняў і характарыстык.

Усё гэта пазваляе думаць, што праявы сентыментальна-народніцкага стылю былі ў пэўнай ступені вынікам залежнасці маладога Коласа ад такіх пісьменнікаў, як Някрасаў, Канапніцкая і Багушэвіч.

(Працяг са стар. 1)

У дружнай сям'і

цаўніка, не лічачы звышурочных гадзін, 208 злотых. Галоўнае — гэта апрацоўка зямлі. Каб нават найменшы яе кавалачак не ляжаў адлогам, каб выкарыстаць як мага найпаўней. На першым плане вырошчванне збожжа. У бягучым годзе чатырма асноўнымі відамі збожжа было абсеяна аж 180 гектараў. На другім месцы лён і рапс, пад якія адвялі 48 гектараў. А на капанне чакае яшчэ 20 гектараў бульбы і 15 гектараў цукровых буракоў.

— Кааператыў поўнасцю рэнтабельны, — гаворыць старшыня Аляксей Тамашук. — Маем тры мільёны семсот тысяч чыстага даходу ў год. З дзяржаўнага крэдыту не карыстаем. Усё сваё.

Выходзім на панадворак. Кругом новыя будынкі — гараж, стадола, мяшальня корму, кацельня, свінарня. Думка заняцца жывёлагадоўляй зрадзілася яшчэ ў 1976 годзе, калі гмінныя ўлады перадалі ў карыстанне з дзяржаўнага фонду зямлі сто гектараў угоддзяў. Рашылі выкарыстаць іх як падкладку да гадоўлі. Адразу распачалі пабудову свінарні, у якой з пачаткам верасня гэтага года пасялілі першых „жыхароў“.

— Пакуль што 416 штук. Неўзабаве будзе камплект — 1200 штук, бо на столькі разлічана гэтая свінарня, — паясняе старшыня.

Тысячу дзвесце штук гэта адна адстаўка. Пагадуюць 4-5 месяцаў — і наступныя. Адным словам 2400 штук у год. Свінагадоўляй плануюць заняцца ўсур'ёз. У недалёкай будучыні стануць тут два падобныя гэтаму памяшканні. Свінарня поўнасцю сучасная, аўтаматызаваная. Чыста, парадак.

— Усё было б добра, каб не дробныя недахопы — калідоры, прызначаныя да развозкі корму, вузейшыя ад возікаў, — заяўляе А. Тамашук. — Дзякуючы „прадуманым“ праектам трэба ўсё разносіць рукамі.

Кіраўніцтва кааператыва дбае пра сваіх працаўнікоў. Праяўляецца гэта ў форме рознага тыпу фінансавай дапамогі. Ці то даплата да харчавання ў школе дзяцей, ці да экскурсій. З дапамогай прыходзяць маладажонам. Як правіла, даюць ім на першыя патрэбы з сацыяльнага фонду беззваротную пазыку ў суме 15 тысяч злотых. Ад 15 жніўня бягучага года ўладзілі працаўнікам на месцы абеды, а ў перспектыве пабудова дванаццацісямейнага жылога корпуса.

Зямлі, як відаць, многа. Частка ў Дубічах Царкоўных і Тафілаўцах. Усюды трэба даехаць, а дарогі не найлепшыя. У сувязі з тым узяліся за іх пабудову. Ужо пралажылі 12 кіламетраў. Неўзабаве будуюць далейшыя 3,5 кіламетраў: на ўгоддзі, якія знаходзяцца ў Тафілаўцах. Дружна і весела працуецца ў калектыве.

Міхась Шаховіч
Фота аўтара

Дот 18 герояў

(Працяг са стар. 1)

„Дот, аб якім вы пішаце, — паведамляе мне таварыш В. П. Ласковіч, — *знаходзіўся ў саставе 2-й роты, 17 ОПБ. Камандзір роты — лейтэнант Нядолугаў Пётр Ягоравіч, 1911 гора нараджэння, беларус, член КПСС, у Савецкай Арміі ад 1933 года*“.

Вось першае прозвішча!

Праўда, В. П. Ласковіч не ўпэўнены, ці лейтэнант Нядолугаў знаходзіўся якраз у **гэтым доце**, але ён быў **камандзірам** роты, якой прыналежаў дот за вёскай Машчона Каралеўская! Дык выпісваем для парадку і гісторыі першае вядомае нам прозвішча, якое павінна знайсціся на помніку ў Машчоне Каралеўскай :

Лейтэнант НЯДОЛУГАЎ ПЁТР ЯГОРАВІЧ.

*

„Паводле нашых дадзеных, — піша В. П. Ласковіч, — *у доце знаходзілася 12 афіцэраў-лейтэнантаў і 6 салдат, імёны невядомыя. Лейтэнант Малогін Аляксандр Аляксандравіч у сваіх успамінах піша, што 20 чэрвеня 1941 года ён прыбыў з групай выпускнікоў гомельскага ваенна-пяхотнага вучылішча ў размяшчэнне 17 ОПБ. Іх яшчэ не паспелі раздзяліць па часцях, як пачалася вайна. Ён сам у доце „18“ не быў. Ён знаходзіўся ў доце на поўнач ад Сямяціч. Яны сваім агнём падбілі нямецкі цягнік на рэчцы Буг...*“

Значыць, знайшоўся яшчэ адзін удзельнік баёў над Бугам у чэрвені 1941 года. Лейтэнант **Малогін** шчасліва вярнуўся з вайны і цяпер жыве ў Камсамольску.

Некаторых іншых удзельнікаў гэтых баёў указвае Н. Чэркашын — аўтар артыкула з „Праўды“. Між іншым піша ён, што летам 1944 года ад палітычнага аддзела 65 арміі паступіла ў ваенны савет 1-га Беларускага фронту вось такое паведамленне:

„У ліпені 1944 года злучэнні арміі ў баях выйшлі на дзяржаўную граніцу СССР. Каля вёскі Анусін на пакрытым варонкамі ўзгорку савецкія байцы і афіцэры ўбачылі стары дот...“

Гэты дот стаіць там і сёння. А вёска **Анусін** знаходзіцца па-суседску з вёскай **Машчона Каралеўская** ля гэтай жа самай шашы, якая спалучае Сямяцічы з Высокім Літоўскім, якая бяжыць уздоўж надбужскай даліны.

„З дапамогай сапёраў, — чытаем у гэтым паведамленні, — *удалося дабрацца ў адзін з адсекаў дота. На ўсыпанай гільзамі падлозе, за кулямётам ляжалі целы двух чалавек. На адным з іх — у вопратцы малодшага палітрука — ніякіх дакументаў не было. У кішэні гімнасцёркі другога знойдзен камсамольскі білет № 11183470 на імя чырвонаармейца Кузьмы Іосіфавіча Бутэнкі. Узносы ўплачаны да чэрвеня 1941 года...*“

*

Значыць, ёсць першыя сляды і першыя ніткі. Яны яшчэ вельмі тонкія і няўпэўненыя. Ці завядуць нас да раскрыцця тайны дота 18 герояў? Невядома. Прабаваць аднак трэба. Спадзяюся, што ў гэтых спробах я не астануся адзін.

Віктар Рудчык
фота аўтара

Прадаўжальніца народных традыцый

Улетку на адзінаццаці-гектаровай гаспадарцы, вядома, работы заўсёды па самыя вушы, бо і ў полі, і на лузе, і пры дабытку. Але **Анастасія Давідовіч** з вёскі Вілянова, што ў гміне Мельнік, хоць ёй ужо звыш шасцідзесяці год, патрапіць ды ўсім управіцца ў час ды ў пару, і, ці то ў непагоду, ці так улучыўшы нейкі момант, сесці за свае кросны і хаця б на палец падаткаць каляровы дыван. Так ужо вядзецца гадоў з дваццаць, што гэты спрадвечны ткацкі варштат, які напэўна памятае яшчэ маладосць роднай бабулі пані Насці, яна ніколі не выносіць з хаты. Хіба што на веснавое, перад Вялікаднем, бяленне хаты або на час вяселля.

Вяселляў жа зрабіла пані Анастасія аж пяць, бо мае пяць жанатых сыноў. Усе яны цяпер на самастойных працах: Мікалай мулярам у Сямяцічах, Георгій працаўніком мяснога камбіната ў Сакалове Падляшскім, Пётр і Яўген будаўнікі ў Бельску-Белай, Уладзімір жа на доўгатэрміновай службе ў войску. І хоць не мела пані Анастасія дачок-памочніц, але і на сыноў не наракае. Усе яны вельмі шануюць самароднае майстэрства свае матулі, а Пётр налаўчыўся памагаць маці ткаць. Дыван з-пад яго рук выходзіць зусім не горшы, чым у маці. І дзівуюцца ды зайздросцяць суседкі, бачачы як маці цэўкі суча, а сын-кавалер чаўнок спрытна ганяе ды лядай стукае, аж аснова звініць. Нават цяпер, калі ён наведваецца разам з жонкай да роднай хаты ў госці, любіць сесці за кросны і падаткаць якую пядзю ўзорыстай тканіны. І робіць гэта так спраўна, што ні табе „мазоль" ні „хвост" нідзе не пакажацца. Што ж, відаць, матчыны здольнасці перадаліся сыну...

А з ткацтвам, як кожнае вясковае дзяўчо калісьці, яна пазнаёмілася, можна сказаць, яшчэ ў калысцы, калі маці адной нагой калаўротак круціла, а другой — яе закалыхвала. Потым, калі ледзь яна ад зямлі адрасла, адразу да кудзелі пацягнулася. І як убачыла матуля, што дачушчына пража нават на аснову згодзіцца, бо гладкая і моцная, ужо на ўсе дні да верацяна

або калаўротка загнала. Ткаць навучылася яшчэ тады, калі ножкамі да панажоў дацягнуцца не магла і вараціла з асновай або з палатном адпускаць ці накручваць ёй бабуля памагала. Ткаць самыя мудрагелістыя пасцілкі і дываны ў 6, 8 а то і 12 нічальніц яна вучылася ў свае бабулі і вядомых на ўсю ваколіцу колішніх вілянаўскіх майстрых Мар'і, Зоф'і і Харціны Казачук. І так, пані Анастасія стала прадаўжальніцай і захавальніцай найлепшых традыцый народнага ткацтва. Наколькі яе вырабы каштоўныя, сведчыць факт, што на I рэгіянальным аглядзе цяпершніх народных тканін у Беластоку ў 1976 годзе яны здабылі ўзнагароду чацвёртай ступені.

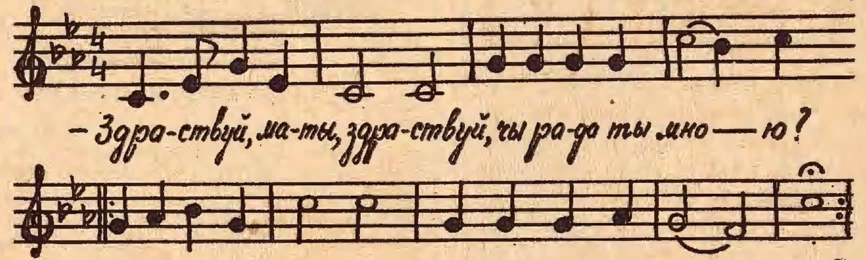
Раз-пораз у хату Анастасіі Давідовіч завітвае

нехта з Сямяціч, Гайнаўкі, Беластока, а то і з Варшавы з надзеяй набыць што-небудзь з яе ткацтва. Рэдка каму гэта ўдаецца, бо тканіны яе — гэта праўдзівае мастацтва і выпілтае іх яна нічальніцамі ды дошчачкамі з густам і паволі.

Ігнат Снарскі
Фота аўтара

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

БАЛАДА

— Здраствуй, маты, здраствуй, чы рада ты мною?
Чы рада ты мною, моею жэною?
Чы рада ты мною, моею жэною?
— Рада, сынку, рада, што з войска вэрнувся,
тольке я й нэрада, што в войску жэнывся,
тольке я й нэрада, што в войску жэнывся.
Посадила сына, дала пыты-есты,
а чужой нэвіестцы— на порозі сіесты,
а чужой невіестцы — на порозі сіесты.
Сама вышла з хаты, довго забавылась —
молодая пара взяла отравылась,
молодая пара взяла отравылась.
— Знала маты, знала, як нас частоваты,
тэпэр будэ знаты, як нас поховаты,
тэпэр будэ знаты, як нас поховаты.
Поховала сына в вышнёвум садочку,
а чужу нэвіестку — в городы, в куточку,
а чужу нэвіестку — в городы, в куточку.
Садыт на сыночку чырвону калыну,
на чужой нэвіестцы — чорну чэрэмшыну,
на чужой нэвіестцы — чорну чэрэмшыну.
Чырвона калына стала посыхаты,
чорна чэрэмшына стала росцьвытаты,
чорна чэрэмшына стала росцьвытаты.

Ад Тацяны Гурын, 1937 г. нараджэння, і Надзеі Грушэўскай, 1942 г. нараджэння, вёска Арэшкава гм. Гайнаўка, запісаў М. Гайдук 21 мая 1978 г. Расшыфравала мелодыю Л. Панько.

АШЧАДНАСЦЬ І ПАЗЫКІ

Спулдзельчы банк у **Кляшчэлях** быў заснаваны ў 1922 годзе, а пасля другой сусветнай вайны зноў пачаў сваю дзейнасць у 1947 годзе. Мае ён свае аддзяленні ў суседніх гмінах: у Дубічах Царкоўных і Чаромсе. Дырэктарам яго з'яўляецца Цімафей Тымошук. Сяляне спамянутых трох гмінаў маюць у кляшчэлеўскім банку больш 40 мільёнаў злотых ашчаднасцей, але ўзялі таксама крэдытаў на суму 28 мільёнаў злотых. Жыхары гміны Кляшчэлі ўзялі 650 тысяч злотых інвестыцыйных крэдытаў. Найбольш на пабудову жылых дамоў, на рамонты. Сяляне Дубіцкай гміны ўзялі 1 млн. 450 тыс. злотых крэдытаў на пабудову аўчарняў.

Сяляне бяруць пазыку ў спулдзельчым банку таксама на пакупку зямлі з ПФЗ, а перш за ўсё сенажацяў. У мінулым годзе гаспадары Кляшчэлеўскай гміны купілі 52 гектары ПФЗ-этаўскіх зямельных угоддзяў. Сёлета купілі яе 8 га і яшчэ да канца бягучага года купяць 10. Гаспадары Дубіцкай гміны ў гэтым годзе купілі 17 га і яшчэ купяць 16 (найбольш у вёсцы Тафілаўцы). Земляробы Чаромхаўскай гміны купілі 9 га і да канца бягучага года намераны яшчэ купіць каля 10.

У 1977 годзе гаспадар Мар'ян Буць з Палаўцоў (Чаромхаўская гміна) прадаў дзяржаве сельскагаспадарчых прадуктаў за 200 тысяч злотых. Аб гэтым ведаюць работнікі банку, бо яны выплацілі яму столькі грошай.

У трох спамянутых гмінах сяляне маюць 117 ашчадных кніжак, якія ўдзельнічаюць у лясаванні трактараў. Некаторым з іх пашанцавала.

Спулдзельчы банк у Кляшчэлях кожны год дзеліць выпрацаваныя надвышкі — каля 20 тысяч злотых. Частка гэтай сумы прызначаецца гурткам вясковых гаспадынь (КГВ) на арганізацыю розных курсаў і паказаў, у тым ліку кулінарных, кравецкіх і іншых, на арганізацыю сезонных дзяцінцаў, для мастацкага калектыву ў Дабрывадзе і на іншыя мэты ў галіне дзейнасці для дабра свайго асяроддзя.

*

У Спулдзельчым банку ў **Гарадку** сяляне склалі на свае ашчадныя кніжкі каля 60 мільёнаў злотых. У лясаванні трактараў удзельнічае 120 гаспадароў.

У Гарадоцкай гміне 140 гаспадароў прадае дзяржаве сельскагаспадарчых прадуктаў за звыш 100 тысяч злотых у год, у тым ліку 16 сялян за звыш 200 тысяч злотых і адзін — Мікалай Карпюк с. Арсенія са Страшава — за звыш 500 тысяч злотых.

1 млн. 700 тысяч злотых пазыкі ўзялі на пабудову абораў сяляне з Сафіполя, Залукаў, Меляшкоў і Гарадка.

На дзейнасць у асяроддзі гарадоцкі банк мае да падзелу звыш 24 тысячы злотых. Найбольш з гэтага фонду прызначае на конкурсы для КГВ, на сезонныя вясковыя дзяцінцы, на расходы для гарадоцкай футбольнай каманды „Чорныя".

У 1979 годзе Спулдзельчы банк у Гарадку будзе святкаваць 50-годдзе сваёй дзейнасці.

Я. Ц.

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ГМІННЫ КАМІТЭТ ГРАМАДСКАГА КАНТРОЛЮ...

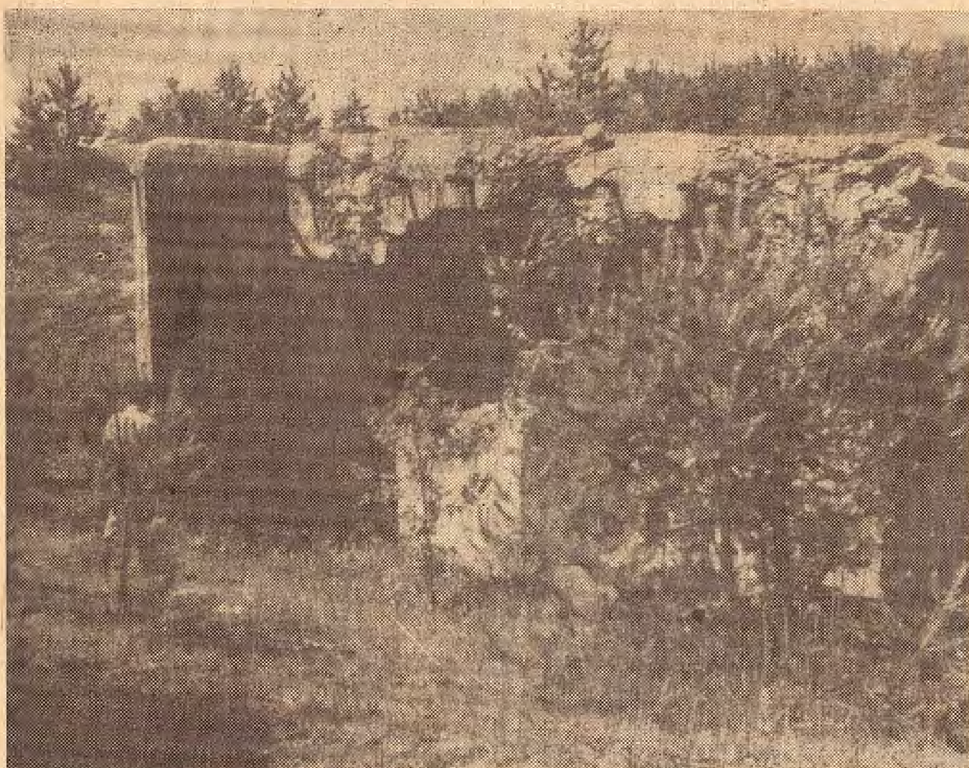
...у Гарадку быў пакліканы як адзін з першых у Беластоцкім ваяводстве. У яго састаў увайшло дзевяць чалавек: Мікалай Дуброўскі — старшыня, Уладзімір Барада — намеснік старшыні і члены: Генрык Варэцкі, Марыя Цывалюк, Мікалай Міхалоўскі, Анатоль Шыкуць, Віктар Адамчык, Юры Бура і Мар'янна Бародзюк.

Члены ГК ГК на сваім першым пасяджэнні пазнаёміліся са статутам дзейнасці і прынялі план працы.

НОВАЕ ЭЛЕКТРААСВЯТЛЕННЕ...

...будзе пабудавана сёлета ў Нарве і Дубінах. Цяпер электраманцёры ліквідуюць драўляныя стаўбы і на іх месца ставяць бетонныя. Адначасова яны будуюць новую электраўстаноўку. У доўгія асеннія і зімнія вечары і ночы на вуліцах у гэтых вёсках будзе відна быццам бы ў горадзе.

(яц)

Вось ён — „дот 18 герояў".

(Працяг са стар. 3)

У ГАСЦЯХ У ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

ламетраў сорак за Беластокам. Разам з бацькамі астаўся толькі сын.

— Маладая гаспадыня вам бы прыдалася, — адазвалася па-бабску мая Палашка, звяртаючыся да старэнькай Квасіхі.

— Ой, прыдалася б! — уздыхнула яна. — Толькі дзе яе шукаць? Якая дзяўчына захоча цяпер пайсці на гаспадарку? Усе ўцякаюць у горад.

А можа знайшлася б такая? Гаспадарка вялікая, добра дагледжаная. Відаць, што малады гаспадар — чалавек дбайны, ведае чаго хоча.

Пасля чацвертага кілішка дзядзька Квас весела нам заявіў:

— Ну, цяпер я ўжо зусім здаровы! А то думаў, што ўжо і вечара не дажыву. Так у баку балела. Ужо другі дзень. Найперш, каб крыху падлячыцца, пайшоў я з раніцы люцэрну ў садзе варочаць, каб хутчэй прасохла. Да абеду нешк разрухаўся і ўжо менш балела. А цяпер і зусім перастала... Ну, на здароўе, Максім!

— Не магу, мне ж ехаць... — гавару яму, а дзядзька Квас паглядзеў на мяне нейк дзіўна і кажа:

Ой, Максіме, мой Максім,
З глузду з'ехаў ты зусім!
Дзядзька ты вясковы ідыь,
а ў хмарах бачыш рыбы.
І зусім ты не прывык
жыць у вёсцы, як мужык.

— Праўду вы сказалі, дзядзька Квас! — заявіла мая Палашка.

„Сапраўды?" — задумаўся я. Магчыма. Сяброўскую крытыку я люблю. Пажывем, пабачым. А пакуль што да пабачэння, дзядзька Квас і ўсе іншыя сябры!

Максім Нурэцкі

MICHEL DELPECH

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала
Аня Троц з Рэдут.

Куток практычных ведаў

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

ЛЁГКАСТРАЎНЫЯ СТРАВЫ

Да лёгкастраўных страў належаць тыя стравы, якія маюць абмежаваную колькасць жывёльнага тлушчу, або зусім яго не маюць, а толькі паліты свежым маслам ці алеем. Мучныя стравы, напрыклад, клёцкі, павінны быць пульхныя, дакладна звараныя. Да лёгкастраўных можна залічыць і стравы з крупы, але толькі тады, калі яна будзе вельмі добра расклеена ў часе варкі. Лягчэй страўным, чым свежы жытні хлеб, будзе чэрствы пшанічны хлеб. Варанае худое мяса лепш стравіцца, чым тлустае мяса варанае, смажанае, печанае ці тушанае ў тлустым соусе.

Да лёгкастраўных тлушчаў належаць алей, масла, салодкая смятанка.

З гародніны ў сырым выглядзе найлепш падаваць сокі, выціскаемыя непасрэдна перад ядой. З варанай гародніны пры лёгкастраўнай дыэце не падаюць гароху, фасолі, капусты, іншую ж вараную гародніну падаюць з невялікай колькасцю сырога масла.

Фрукты падаюць печаныя, вараныя ў кампоце ці перацёры з іх. Вельмі спелыя фрукты высокай якасці могуць таксама падавацца ў сырым выглядзе.

Лёгкастраўная дыэта прымяняецца найчасцей пры хваробах з тэмпературай, пры прастудзе, калі хворы знаходзіцца ў ложку, прыпісваецца яна таксама людзям у пажылым узросце.

ПЮРЭ З БУЛЬБЫ

На 1 кг бульбы трэба ўзяць лыжку масла, 3/4 шклянкі малака, соль, зеляніну. Бульбу памыць, абабраць, заліць гарачай вадой, пасаліць, зварыць. Мяккую бульбу расцерці драўляным таўкачом, дадаючы сырое масла і малако. Пюрэ пасыпаць зелянінай.

БІСКВІТНЫЯ КЛЁЦКІ

На 2 яечкі трэба ўзяць палавіну чайнай лыжачкі масла, 4 лыжачкі мукі, соль. Аддзяліць жаўткі ад бялкоў, жаўткі расцерці з маслам, з бялкоў збіць пену, дадаць да жаўткоў пену і муку, вымяшаць. Калі цеста атрымаецца занадта рэдкае, дадаць яшчэ мукі. Класці лыжачкай маленькія клёцачкі ў кіпячую пасоленую ваду, варыць на малым агні пакуль не стануць мяккія. Падаваць клёцкі, адцэджаныя з вады, з сырым маслам і дробна пасечанай зелянінай.

Гаспадыня

ВЕР-НЕ-ВЕР

Сніцца мне, што я апынулася ў Бельску і ніяк не магу трапіць дамоў. Я была вельмі бедна апранута і босая. Ногі брудныя, не маю грошай на самаход, а станцыя вялікая. Я ўвайшла ў сярэдзіну, а там пасланы дываны. Я хацела сесці, бо была змучаная, але крэсла было паломанае, а я баялася, што мяне выкінуць, такую бедную, і выйшла на другі бок. Пайшла я да знаёмых, а там блокі будуюць. Мужчыны палічылі мяне за прастытутку і запрашалі на гарэлку. Я стала ўцякаць, забегла да знаёмых, а іх не было дома, толькі адны дзеці. Я выскачыла. Хацела ўцякаць, але мяне схапіў мужчына і пачаў кудысьці цягнуць. Я страшна крычала, што я не прастытутка, а толькі бедная, я гэтым не займаюся, але ніхто мне не памог, і я так моцна рванулася і крыкнула, што ўсіх пабудзіла дома ды і сама выскачыла з ложка.

Сталая твая чытачка
са Звяркоў

Мая сталая чытачка са Звяркоў! Што ні гавары, чакае цябе нейкая страта ці паніжэнне. Аб гэтым сведчыць твая бедная вопратка, і тое, што ты была босая і нават крэсла, на якое ты хацела сесці, было паламанае, і ты не магла сесці. На дадатак тое беспадстаўнае абвінавачанне, што ты прастытутка... Будзь моцная!

Астрон

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, многа разоў я збіралася да цябе напісаць, але нейк бракавала адвагі. Але, калі ўжо вырашыла выслаць, дык прашу, надрукуй адказ як найхутчэй.

Мне 19 год. Два гады хадзіла я з хлопцам. Усё было на добрай дарозе, многа мне абяцаў. Але ад сакавіка я ўжо яго не бачу. Выехаў і толькі час ад часу пісьмы піша. Аставіў нават у мяня свае паперы, бо ў чэрвені мелі мы ў ЗАГС падавацца. Нічога не ведаю пра яго, толькі тое, што цяпер у войску. Меў вярнуцца праз 40 дзён, а яго ўжо пяць месяцаў няма. І не ведаю, што рабіць, бо адрасу таго войска мне не даў. У міжчасе пазнаёмілася я з іншым хлопцам. Ён прыстойны, прыгожы, але хоча, каб я на гаспадарку ішла. Я ўжо і згадзілася, на верасень вяселле планавалі, але ён нейк не спяшаецца, кажа мо зімой... Але я ведаю, што ён мае дзяўчыну, ходзіць з ёю. Я яму аб гэтым гаварыла. А ён адказаў: „Магу мець і пяць, але цябе адну толькі кахаю". Я яму не веру, бо бачыла на фэстыне як з дзяўчынай ішоў. На мяне нават не глянуў, а сама я яго зачапіць не адважылася. Потым шукала і не знайшла. Часта мне сніцца. Бацькі хочуць, каб я выходзіла за яго замуж, а я яшчэ маю аднаго хлопца. Ён дык сапраўды ўкраў маё сэрца. Я ўсё пра яго думаю. Але і гэты штосьці ад мяне адвярнуўся. Ходзім ужо год. Месяц назад крышку паспрачаліся. Я ўжо перапрасіла яго, а ён не наведвае мяне, піша, што не мае часу. Абяцаў прыехаць і не прыехаў. І таксама мне сніўся... Што мне, беднай, рабіць?

Лілька

Лілька! Ці не замнога гэтых хлопцаў. Як жа раздзяліць пам іж іх пачуцці, якія, у асноўным, непадзельныя? Планавала вяселле з адным у чэрвені, з другім у верасні. Нейкая блытаніна! Ты мусіць надта замуж спяшаешся? Усё роўна за каго, абы хутчэй. Моцна памыляешся. Замужжа не дробязь нейкая, але сур'ёзная справа, не рукавічкі, што можна мяняць іх без канца. Не трапіла ты яшчэ на гэтага адзінага, які сапраўды авалодаў бы тваім сэрцам, перад якім усе іншыя пашлі б на бок, дык і думку аб замужжы пакуль што астаў!

Сэрцайка

P. S.

Сны, якія ты ў пісьме гэтым напісала, я пераказала „Астрону" і ў рубрыцы „Вер — не вер..." чакай на іх адказу.

Консультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Г. 58 год, а працаваў ён 26 год. У часе гітлераўскай акупацыі ён быў вязнем канцэнтрацыйнага лагера. Прадпрыемства, на якім працуе Г., дэнансіравала яму ўмову працы, тлумачачы, што ў выніку рэарганізацыі прадпрыемства яго пасада будзе ліквідавана Як вязню канцэнтрацыйнага лагера, яму прыслугоўвала б права ва ўзросце 60 год перайсці на пенсію. Ці прадпрыемства мела права ў гэтых умовах развязаць умову працы?

АДКАЗ: Кодэкс працы забараняе звальняць працаўніка ва ўмовах, калі яму не хапае больш чым два гады да ўзросту пенсіянера. У асноўным гэта ўзрост — 65 год для мужчын і 60 год для жанчын. Толькі ў некаторых прафесіях, як напрыклад, гарнякі і інш., узрост гэты зніжаны да 60 год для мужчын і 55 для жанчын. Таксама закон аб далейшым павышэнні павіннасцей для ветэранаў і вязняў канцэнтрацыйных лагераў прадбачыць, што асобы, да якіх адносіцца гэты закон, маюць права перайсці на пенсію ва ўзросце мужчына 60, а жанчына — 55 год. Аднак у гэткіх умовах такі ўзрост не лічыцца ўзростам пенсіянера, і прадпрыемства, калі існуюць важныя асновы, напрыклад, патрэбы, якія ўзніклі ў выніку рэарганізацыі, можа дэнансіраваць умову працы.

Этнаграфічнае акенца

Войшкі. *Фота Я. Целушэцкага.*

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ЮЛІУС МАДЭР

Паведамленне аб знаходцы на возеры Топліц, зразумела, дасягнула зацікаўленых асоб раней, чым яно з'явілася ў часопісе „Штэрн". Яно зрабіла эфект выбуху бомбы ў колах прамысловых канцэрнаў і банкаўскіх манаполій — бо відныя пасады займаюць у іх нямала супрацоўнікаў Шэленберга, а таксама тых, хто на працягу многіх гадоў быў цесна звязан з эсэсаўскім кланам. Такі, напрыклад, былы штурмбанфюрэр СС і агент СД Генрых Бюцефіш — цяпер намеснік старшыні назіральнага савета канцэрна „Рух-хемі АГ". Былы агент СД і начальнік аддзела падрыўной дзейнасці „ІГ-Фарбеніндустры" — „Бюро НБ-7" — Макс Ільгнер дзеля перасцярогі перасяліўся ў Швейцарыю. У дырэкцыі канцэрна „Дэгуса" пасля атрымання першых жа паведамленняў з возера Топліц былі ўведзены кругласутачныя дзяжурствы. Усе падставы для хваляванняў былі і ў верхаводаў заходнегерманскіх банкаў. Да прыкладу 70-гадовы Эміль Пуль (які ў часы „трэцяга рэйха" прымаў ад эсэсаўцаў нарабаванае золата ў „Рэйхсбанк" і распараджаўся ім), толькі выйшаўшы з турмы для ваенных злачынцаў, стаў у бонскай дзяржаве відным дзеячом, заняў месца ў праўленнях „Дрэзднер банк АГ", „Гамбургер крэдытбанк АГ" і іншых банкаў. Герман Хюбе быў раней агентам СД, а цяпер ён дырэктар „Гамбургер дэйчзюдамерыканішэ банк АГ".

Не мае тайны той факт, што ў ЗША ўжо на працягу раду дзесяцігоддзяў існуе свая „Коза ностра" — канспіратыўная арганізацыя крыміналістаў і ўсялякіх злачынцаў, якія жадаюць скрытна і „надзейна" ўкладваюць у справу свае нарабаваныя капіталы. Падобная „Коза ностра" ёсць і ў Заходняй Германіі. Пачуўшы пагрозу агенты і захоўвальнікі каштоўнасцей СД пачалі салідарызавацца і аб'ядноўвацца. Яны ж займалі і займаюць важныя пасады не толькі ў многіх галінах гаспадаркі, у банкаўскіх і страхавых манаполіях. Імі прасякнут і ўвесь бонскі дзяржаўны апарат, які цяпер ахапіла паніка. Былыя штурмавікі накшталт старшыні бундэстага Герстэнмайера і міністра замежных спраў ФРГ Шрэдэра, былыя актыўныя нацысты тыпу Оберлендэра, Крафта, Кругера, Фрэнкеля, Глобке і Лемера паступова авалодалі заходнегерманскай палітычнай сцэнай, сталі вышэйшымі ўрадавымі чыноўнікамі, суддзямі, пракурорамі, дэпутатамі бундэстага, статс-сакратарамі і міністрамі бонскага кабінета. Ажыццяўляючы страсбургскія рашэнні, гітлераўскі „другі гарнітур" з усёй сілай рынуўся ўверх, падтрымліваемы тымі ж закулiснымі сіламі, якія ў свой час выбралі і зрабілі Гітлера сваёй прыладай. Замест чорных, карычневых і зеленаватых мундзіраў гэтыя людзі носяць салідны чорны фрак, які робіць усіх кошак шэрымі. Заходнегерманскі фінансавы капітал і бонскі дзяржаўна-манапалістычны апарат непарыўна звязаны з добра арганізаваным злачынным светам гімлераўскіх бандытаў. Яны ўзаемна пакрываюць адзін аднаго, бо для іх, гэта пытанне жыцця і смерці. Толькі ж у адной узначальваемай былым гітлераўскім генералам Рэйнхардам Геленам бонскай сакрэтнай службе (яна называецца „Федэральнай разведвальнай службай" і непасрэдна падпарадкавана канцлеру) дзейнічае не менш 4 тысяч былых афіцэраў і агентаў СД. А гэта значыць, што ў бонскую сакрэтную службу ўключан увесь асноўны апарат СД. Падобнае становішча ў заходнегерманскай юстыцыі, і ў паліцыі, і ў бундэсверы, і ў адміністрацыйным апараце. Цяжка нават сказаць, ці пануюць старыя сілы „яшчэ" або „ўжо"!

Для былых гітлераўцаў выкрыўленыя ў возеры Топліц дакументы былі падобны на дамоклавы меч, які навіс над імі. Сто кілаграмаў дакументаў маглі ўтрымліваць мноства імён і сказаць вельмі многа... Таму старая спетая шайка агентаў СД, якая стварыла заходнегерманскую „Коза ностра", прынялася за справу, каб прадухіліць выкрыццё. Выдавец часопіса „Штэрн" Герд Буцэрыус, які належаў да адэнаўэраўскай партыі і ўзнагароджаны ў 1956 г. „Вялікім федэральным крыжам" за заслугі і які ў дадатак да раней выдзеленых для аперацыі на возеры Топліц 25 тысяч марак асігнаваў яшчэ 30 тысяч, раптам катэгарычна загадаў спыніць пошукі. Шэф-рэпарцёр Лёдэ атрымаў асабіста падпісаную Буцэрыусам тэлеграму: „Лічу ваша далейшае прабыванне на возеры Топліц несумяшчальным з дадзеным вам заданнем". Лёдэ не заставалася нічога іншага, як праз некалькі гадзін пасля выяўлення дакументаў СД зняць указальнікі з маркіраваных найбольш верагодных (прыкладна 20) месц далейшых знаходак і згарнуць справу.

16 жніўня 1959 г. на возеры Топліц зноў усталяваўся спакой. Але ці ўсталяваўся ён у бонскіх канцылярыях, у кабінетах дырэктараў кампаній і канцэрнаў?

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

ФАБРЫКА — ПЕНСІЯНЕРАМ

Кожны год кіраўніцтва керамічнага завода ў Старым Ляўкове сустракаецца са сваімі пенсіянерамі. Такая сустрэча надта карысная. Пенсіянеры дзеляцца ўражаннямі, гавораць пра свае справы, пра справы фабрыкі. Кіраўніцтва расказвае аб далейшых планах развіцця керамічнай прадукцыі, аб штодзённай працы — яе недахопах і дасягненнях.

Пенсіянеры дапамагаюць фабрыцы. Сартуюць цэглу і т.п. У сваю чаргу фабрыка памагае пенсіянерам, прывозіць дровы і вугаль у хату, дае грашовую дапамогу, рамантуе хаты. Група пенсіянераў налічвае 21 асобу. Вядучымі дзячамі тут Яніна Скепка і Міхась Харкевіч.

А. З.

КАРЧМА

У кляшчэлеўскай гасподзе — сталовай, з парадкам і гігіенай, а таксама адносінамі да кліентаў — дрэнна! Начнем па парадку. Вядома, дзе п'юць гарэлку (а тут дазволена), там чуваць праклёны, „салёныя" словы, дурныя жарты. Ды ж на ўсё ёсць граніца, кляшчэлеўская крама — дзяржаўнае прадпрыемства.

Піва, ліманад, фруктон, часта брудныя. Вось прыклад: на Ілью — 2 жніўня ў бутэльках з фруктонам плавалі валасы і гэта могуць пацвердзіць многія жыхары вёскі Тапаркі. Можа тут вінавата мясцовая разліўная, аднак служачыя гасподы маюць вочы і ведаюць, што прымаюць.

Адносіны да кліентаў не змяняюцца, як кажуць, ад вякоў. Мясцовыя, гэта значыць кляшчэлеўскія кліенты піва і іншыя напіткі атрымліваюць без чаргі. а незнаёмы выстаіць аж яму ў горле перасохне. І калі дастане, дык бруднае. Не павінна быць так у кляшчэлеўскай карчме.

П. Д.

КІЁСК № 5

У лютым гэтага года аддзел ВСС у Гайнаўцы пабудаваў і адкрыў кіёск № 5 на вуліцы Ліповай. Гэта спажывецкі кіёск і прадаюцца тут харчовыя прадукты. Як спраўляецца прадаўшчыца Крыстына Даўнаровіч, я даведаўся ад пакупнікоў. Яны хваляць сваю Крысю за добрую працу. Яна, напрыклад, адкрывае свой кіёск не ў 7 гадзін, як кажа план, а паўгадзіны раней, каб мамы змаглі хутчэй купіць малако і адправіць дзяцей у школу.

Хоць і стараецца прадаўшчыца, у кіёску ёсць недахоп тавараў. Няма зельнага перцу, а таксама натуральнага. Няма шакаладных вырабаў, напіткаў, а нават булачак, не гаворачы ўжо аб мясных кансервах.

Я думаю, што аддзел ВСС у Гайнаўцы пачне дастаўляць у гэты патрэбны кіёск усе патрэбныя тавары.

Вірскі

ЛЮБІЎ НА НАЧЛЕЗЕ Я ЧАСТА БЫВАЦЬ

Прыгожыя нівы родных палёў,
Там росы блішчаць на калоссях.
Пах кветак духмяны плыве з-над лугоў,
Іскрыцца нябесная просінь.

Там вецер павольна махае крылом,
Люстраную рэчку цалуе.
І толькі пад вечар звіецца клубком,
Ў густых чаратах зачачуе.

Даўней там начлежнікі пасвілі коні,
Распаляць агнішча, спяваюць, смяюцца.
Праз высекі рэха нясецца за гоні,
І толькі над ранкам здадуцца.

Аж сонца разбудзіць і трэба ж ўставаць,
Бо праца чакае ўсіх дома.
Сарвуцца начлежнікі коней шукаць,
Знікае і соннасць, і стома.

Любіў на начлезе я часта бываць,
Чытаць свае першыя вершы,
За родную справу душой адставаць,
Заўсёды і ўсюды быў першы.

Цяпер я далёка ад родных палёў,
А ўсё ж тыя помняцца хвілі...
Даўно там не паляць начлежных агнёў,
Бо трактары коней змянілі.

М. Базылюк

Мае рэфлексіі да адгалоскаў Ул. Сідарука

Зацікавіў мяне артыкул-адгалоска п.з. „Для дабра супольнай справы" Уладзіміра Сідарука з 20 жніўня, № 34 „Нівы".

Аўтар стараецца па-свойму ацаніць вартасць некаторых карэспандэнтаў „Нівы": як і што яны пішуць. У некаторых выпадках ён мае рацыю і з яго фактамі нельга не згадзіцца.

Цаню здольнасці і адкрытасць Ул. Сідарука. Ведаю, што гэта адзін з найлепшых і самых здольных карэспандэнтаў „Нівы". Прабачце, дарагі Валодзя, што я вас трохі таксама штурхану. Гэта таксама для дабра супольнай справы. Пішаце, што лаўрэаты Мікалай Няплоха і Аляксандр Закройшчык таму мала пішуць у „Ніву", што свайго ўжо дабіліся, стаўшы першымі карэспандэнтамі. На маю думку, гэта не так. Як ведаем, абодва яны — Няплоха і Закройшчык — настаўнікі. А гэта сёння цяжкая і адказная праца, і, відаць, мала маюць часу пісаць. І яны ж не парвалі з „Нівай". Пішуць. Хоць мо і за рэдка.

А што я многа пішу, дык гэта весь у чым справа: я так „уцягнуўся" ў „Ніву", што жыць не магу без яе. І абы вольны час, абавязкова нешта хачу пісаць. Можа таму некаторыя справы і паўтараюцца, хоць бывае і так, што некаторыя справы трэба паўтарыць, трэба пісаць некалькі разоў, каб дабіцца рэзультатаў. Але мае артыкулы праўдзівыя і гэта рэдакцыя ведае.

Мне зусім не залежыць быць першым, каб атрымаць узнагароду „Нівы". О не! Я не перастаў бы пісаць у „Ніву", каб і ніякага ганарару не плацілі мне. Столькі ж сама буду пісаць. „Ніва" — маё найлепшае хобі і мой найлепшы прыяцель. На грошы, узнагароды я ніколі не гляджу. Таксама і папулярнасць, слава мне не патрэбны.

Валодзя жартуе, што я кожнага важнейшага дзяржаўнага працаўніка гміны пахваліў у „Ніве". Каб іх усіх пахваліць, „Нівы" не хопіць, столькі іх развялося. Гэта чыстая праўда! Хвалю тых, хто заслужыў на гэта, але колькі друкуецца і крытычных маіх матэрыялаў — не ведаю, ці хто больш піша.

Цяпер накont маёй заметкі „Культурная забава" з 28 нумара. Ці гэта дробязь? Так сцвярджае Сідарук. Але ж гэта кароценькая заметка і вельмі мала месца заняла ў „Ніве". Такіх культурных безалкагольных вечарынак у нас арганізуецца вельмі мала. А ўсё ж больш робіцца гучных забаў, дзе водка цячэ, як мора. Хлопцы праз усю ноч ходзяць па вёсцы і перапалохваючы, купляюць гарэлку. І бойкі бываюць. Што гэта не адзіночныя выпадкі, пацвердзіць можа дубіцкая калегія. Нават цяпер адзін дубіцкі хлопец за бойку сядзіць у арышце, а здарылася гэта на забаве алкагольнай. Па-мойму мая заметка не „дробязь". Пра такія справы трэба пісаць да „Нівы". Тады можа з часам наша крытыка паможа.

М. Панфілюк

ТРЭБА, СКАЗАЛІ, ЗРАБІЦЕ

Новы пасёлак на Падляссі ў Гайнаўцы распаложаны на нізкім месцы. Вясною і восенню вада падыходзіць да падвалаў, вуліцы становяцца непраходнымі, балота — хоць да хаты не ідзі. Сітуацыя такая выступае на пяці вуліцах: Жабяй, Бацяняй, Качай, Гусяй і Чайкі. З праблемамі гэтымі выступаюць жыхары пасёлка на кожнай сустрэчы пасялковага камітэта і на іншых сходах.

Ведаюць добра праблему ўлады горада Гайнаўкі. У гэтым годзе была прызнана сума 350 тысяч злотых на рамонт усіх спамянутых вуліц. Трэба зрабіць гэтак званую „бужуўку", каб вада адплывала. Выкананне гэтай працы дало б падвойную карысць: абнізіла б ваду ў зямлі і асушыла б вуліцы. Дамы тут пабудаваны коштам каля мільёна злотых кожны і гаспадары іх не хочуць змарнаваць дабра. Калі аднак вуліц не адводняць, сума затрат будзе расці з году ў год.

У месяцы жніўні адбылося пасяджэнне прэзідыума пасялковага камітэта № 4, дзе, між іншым, на павестцы дня стаяла справа пабудовы адвадненння на пасёлку Падляссе. Прадстаўнік Прадпрыемства камунальнай і жыллёвай гаспадаркі, упаўнаважаны дырэктара, паінфармаваў, што ў гэтым годзе яны не змогуць выканаць гэтага задання, бо няма матэрыялаў.

На нашу думку — гэта занядбоўванне прадпрыемствам сваіх абавязкаў. Да выканання ж гэтай працы патрэбны толькі цэмент на руры, а цэменту цяпер нават на прыватныя пабудовы колькі хочаш у магазінах.

Ад імя ўсіх жыхароў пасёлка Падляссе, звяртаюся да вас, дырэктар В. Данілюк — пастарайцеся і зрабіце ў гэтым годзе адвадненне пасёлка. Людзям на высокіх пасадах нельга кідаць слоў на вецер. Будучы на выбарах пасялковага камітэта № 4, у прысутнасці ўсіх дэлегатаў, сказалі вы, што „бужуўка" на новым пасёлку Падляссе будзе выканана, а цяпер, як рак, даеце ў зад.

Старшыня пасялковага камітэта № 4
Э. Вайсковіч

ЗАХАЦЕЎ КУПІЦЬ КАСЦЮМ

Справы мо і малаважныя, ды ўсё-такі хачу пра іх напісаць. Нядаўна ездзіў я ў розныя гарады Беласточчыны за пакупкай касцюма. Касцюм купіў, але наведваючы розныя магазіны, парабіў нейкія назіранні. Вось, напрыклад, ва ўнівермагу ў Бельску Падляшскім у прымяральных каютах няма на паркетах дыванчыкаў. Хочаш прымерыць штаны, разбуешся і не ўстоіш у адных шкарпэтках, гэтак цягне сцюжа ў ногі з цэменту.

А ў Гайнаўцы ў краме з адзежай на вуліцы 1-га Мая іншая гісторыя з прымяральняй. Каюта абшырная, быццам гумно, дужа за абшырная, як на аднаго пакупніка. Ці не лепш было б, замест адной, вялікай каюты, зрабіць дзве меншыя? Тым больш, што адной не хапае для ўсіх і таму заўжды ўстаўляецца пры ёй чарга. У Гайнаўцы, у такой самай краме, ды на вуліцы М. Бучка, іншая праблема. Касцюмы на вешалках не ўпарадкаваны паводле размераў. Увойдзеш, і каб знайсці адпаведні размер трэба перагарнуць усю адзежу. Тое самае ў суседнім ВДТ.

П. Байко

М. Б. Штутова. Рады, што зноў адазваліся. Інфармацыя і верш добрыя.

Ф. Хлябіч. Абодва вершы будзем друкаваць.

Юрка Трачук. Верш надрукуем у „Парнасіку".

Румі. Некаторыя вашы інфармацыі не пайшлі ў друк, бо яны ў вас вельмі неканкрэтныя, от проста набор слоў. Такая інфармацыя чытачу не да спадобы. Пішыце інфармацыі аб непасрэдна вядомых вам мясцовых справах.

Гіль. Не хлусіце, што не ведаеце нічога. З навейшых вашых матэрыялаў не надрукуем толькі „Закон не зменены, час не роўна цэнены".

М. Панфілюк. Вы не згаджаецеся з агульным ачараваннем нашых чытачоў Дзядзькам Квасам. І асабліва не цэніце яго „Палоскі". Што ж, і так бывае. З другога боку, як дагэтуль, вы адзіны маеце такое меркаванне. Усе іншыя захапляюцца нашым Дзядзькам. І асабліва яго „Палоскай". І так бывае.

П. Байко. Інфармацыі „Новыя экскурсаводы" не надрукуем, бо аб гэтым ужо напісаў карэспандэнт з Гайнаўкі.

ТЭЛЕФОН НА ПАСЁЛКУ „ПАДЛЯССЕ"

На жаданне пасялковага камітэта № 4 у Гайнаўцы тэлекамунікацыйнае ўпраўленне паставіла тэлефонную будку на новапабудаваным пасёлку „Падляссе". Тэлефон такі быў тут вельмі патрэбны, пасёлак ляжыць ад цэнтра 2 км. Цяпер жыхары пасёлка ва ўсіх патрэбах могуць хутка карыстацца тэлефонам.

Жыхары пасёлка ўдзячны кіраўніку тэлекамунікацыі ў Гайнаўцы Генрыку Стопчыку, што хутка іх паслухаў.

Э. Вайсковіч

БУДЗЕ ДАВЕДНІК!

Шматлікія экскурсанты і турысты, якія штогод наведваюць Белавежу, а ў ёй прыродазнаўчы музей БНП, наракаюць на недахоп даведнікаў аб гэтым цікавым аб'екце. І, вось, хочам іх пацешыць! Даведнік такі будзе! Праўда, не ў гэтым яшчэ годзе, але ўжо ў наступным турысцкім сезоне, пачынаючы ад красавіка, яго можна будзе купіць.

Даведнік ужо падпісаны да друку. Аўтарам яго з'яўляецца шматгадовы кіраўнік белавежскага музея др інж. Чэслаў Аколаў. Каляровыя здымкі да даведніка зрабіў інж. Кшыштоф Вольфрам з Акруговага праўлення дзяржаўных лясоў у Беластоку. Друкуе выдавецтва „Спорт і турыстыка" ў Варшаве. Даведнік выйдзе таксама ў версіях: рускай, англійскай і нямецкай.

П. Байко

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „АБСУРД З НАШАЙ ЗЯМЛІ", „Ніва" № 34/1173 ад 20 жніўня 1978 года.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W NAREWCE.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Absurd z naszej ziemi" z 34 numeru tygodnika „Niwa" z dnia 20.08.1978 roku uprzejmie informujemy, że przyczyną podjęcia decyzji w sprawie przeprowadzenia remanentu w okresie żniw było złożenie informacji przez działacza Samorządu Spółdzielczego, iż w sklepie w Eliaszukach jest podejrzenie o duże manko.

W 1975 roku sprzedawczyni ze sklepu w Eliaszukach rozliczyła się z mankiem w granicach 30 tys. złotych. Stąd też informacja członka samorządu była powodem do natychmiastowej kontroli majątku.

W dniu 27.07.1978 r. Zakład Gospodarczy w Hajnówce oddelegował do przeprowadzenia remanentu w sklepie w Eliaszukach Ob. Mieczysława Sztylera, który miał zakończyć go w terminie do dnia 31.07.1978 r. Uzgodniono przy tym gotowość wypłacenia należności za godziny nadliczbowe. Pomimo ponagleń Ob. Sztyler pracę zakończył w dniu 6.08.1978 r.

Nadmieniamy, że w czasie trwania remanentu napoje gazowane były dostarczane do miejscowego Klubu Prasy i Książki „Ruch" zgodnie z zamówieniami gospodarza tej placówki, zaś pieczywo dowożono do szkoły /w ramach sprzedaży obwoźnej i sznur do snopowiązałek sprzedawany był ze sklepu podczas remanentu.

Z treści notatki prasowej wynika, że w sklepie w Eliaszukach z kolei trzeci rok remanent przeprowadzany jest w okresie żniw. Nie jest to zgodne z prawdą. Podajemy terminy remanentów, w których je przeprowadzano w latach ubiegłych, a więc: 12—17 XI 1973 r. (kontrolny), 18—27 XI 1974 r. (kontrolny), 4—12 II 1975 r. (kontrolny), 12—20 X 1976 r. (zdawczo-odbiorczy), 23 II—1 III 1977 r. (zdawczo-odbiorczy) i 27 VII—6 VIII 1978 r. (kontrolny).

Z wyżej wymienionych danych wynika, że od pięciu lat remanenty zawsze były przeprowadzane w okresie zimowym. Ponadto wyjaśniamy, że mieszkańcy Eliaszuk nie byli zmuszeni do wyjazdów po zakupy aż do Narewki, ponieważ w Lewkowie Starym oddalonym o 3,5 km mieszczą się 3 sklepy spożywcze i 1 przemysłowy, w których można zaopatrzyć się w artykuły spożywcze pierwszej potrzeby oraz przemysłowe.

Wiceprezes d/s Handlu
W. Jańczuk

Да заметкі „ДРЭННАЯ ДАРОГА", „Ніва" № 32/1171 ад 6 жніўня 1978 года.

Адказвае REJON DRÓG PUBLICZNYCH W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Kiepska droga" z 32/1171 numeru tygodnika „Niwa" — Rejon Dróg Publicznych w Białymstoku wyjaśnia co następuje:

Droga państwowa z Juszkowego Grodu do Bondar posiada nawierzchnię żwirową przystosowaną wyłącznie do małego natężenia ruchu drogowego. Jest ona utrzymywana przez profilowanie i wyrównanie dołów równiarką oraz częściowe uzupełnienie żwirem.

W okresie dużych opadów deszczu oraz dużego natężenia ruchu pojazdów ponadnormatywnych, odbywającego się na tej drodze w związku z budową zbiornika wodnego w Siemianówce, mogło nastąpić okresowe zdeformowanie drogi. Biorąc powyższe pod uwagę Rejon Dróg Publicznych sukcesywnie likwiduje powstałe wyboje. Pomimo tego stan tej drogi może być okresami niezadowalający użytkowników ze względu na to, że droga ta nie jest przystosowana do obecnie istniejącego ruchu. W latach 1980 i 1981 droga ma być zmodernizowana i będzie posiadała nawierzchnię bitumiczną.

Jednocześnie nadmieniamy, że omawiany odcinek drogi był dotąd zawsze utrzymywany w stanie zadowalającym i nie było w tym zakresie żadnych interwencji.

Zastępca Dyrektora
d/s Budowy
mgr inż. Aleksander Jurgiel

...Смяецца апошні

Была нядзеля, і Пятро Жмых падняўся раніцай пазней звычайнага — спяшацца ж няма куды.

Жонкі не было. Згатавала снеданне і некуды знікла. Хутчэй за ўсё ў краму пабегла. Учора ўсе вушы прразвінела нейкай коўдрай. Лета ў разгары, а яна — коўдру купім дый годзе!

Пятро выйшаў на двор. Цераз плот убачыў свайго суседа Сымона Бычка. Сусед вяла падстаўляў далоні пад рукамыйнік і так фыркаў і трос галавой, што пырскі ляцелі ў бакі, як ад аўтамабіля, калі той едзе па лужыне.

— Ну і мядзведзь ты, сусед! — гукнуў цераз плот Пятро. — І сораму няма спаць да абеду?

— А куды спяшацца, — выціраючыся ручніком, тонкім голасам загаварыў Сымон. — Чакаў, пакуль жонка грыбы падсмажыць. Ранкам іх цэлы кош з хвойніку прывалакла. Кажа, хоць касу закладвай... Дзіва, такія дажджы ішлі!

Забраўшы мыла і ручнік, Сымон пайшоў у хату. Нават не запрасіў адведаць свежанькіх грыбочкаў. Ад гэтага настрой у Жмыха сапсаваўся. Ды і на жонку крыўда ўзнікла. Іншыя грыбы валакуць, а яна ў нейкую коўдру ўтрэскалася, як чорт у асіну. Раілі ж некалі людзі не жаніцца на гэтай пабягушцы. Яна толькі на плёткі здатная ды грошы з дому вудзіць добры спец.

Вярнуўшыся ў хату, Пятро хуценька пераапрануўся і, начапіўшы на плечы вялізны кош, накіраваўся да лесу. З паўгадзіны хадзіў па хвойніку. Вымак ледзь не да апошняй ніткі, але ніводнага грыба не знайшоў. Нават вочы і тыя не пракідаліся. І тады зразумеў, што Сымон яго купіў — грыбная пара яшчэ не настала. Перакінуўшы кош на другое плячо, Жмых падаўся дахаты.

Пасля абеду Пятро вынес пад акно ўслон і прысеў у цяньку. Неўзабаве з-за плоту паказалася галава Сымона. Той аж заходзіўся ад смеху. Пасля крыкнуў:

— Ну, як жывеш, грыбнік? Мухамора хоць знайшоў якога? Мне даў бы аднаго. Мух процьма, хай на іх немач!

— Даў бы, ды не браў гэтай пошасці. Мух хларафосам частую. А баравікоў поўны кош прынёс. Навят яшчэ ў кішэні напіхаў, — прамовіў Пятро.

Ён гаварыў спакойна, і Сымона гэта здзівіла.

— Ну, ну, выдумляй! — усё ж не паверыў Бычок.

— А чаго мне выдумляць? — тым жа тонам працягваў Пятро.

— Адных баравікоў, кажаш? То, можа, паказаў бы хоць аднаго?

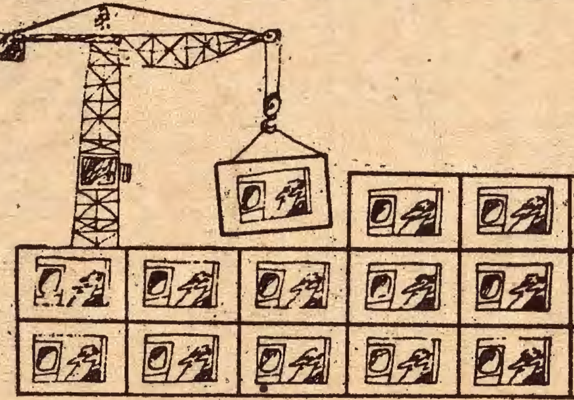
— Чаму ж не? — Пятро Жмых устаў і накіраваўся ў хату. Там ён дастаў з шафы даволі ладны грыбок, якога надоечы зляпіў з пластыліну сын Міхась, і, вышаўшы на двор, паказаў суседу.

— Хм... сапраўды грыб, — мармытаў сабе пад нос Сымон. — А большыя не пракідваюцца? — высунуў ён галаву з-за плоту.

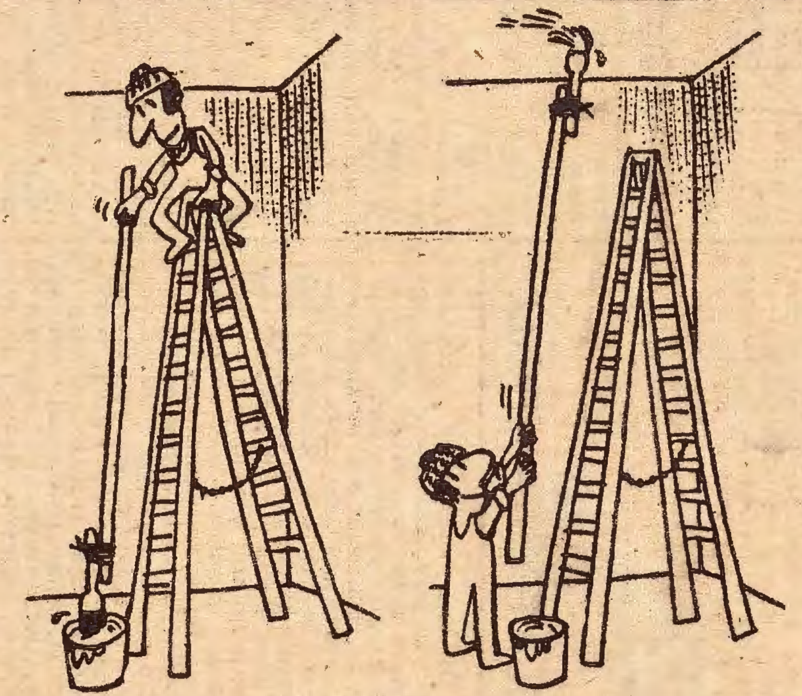
— Усялякія ёсць, як жа, — стрымліваючыся, каб не зарагатаць, прагаварыў Пятро. — Я не выбіраў, узяў, які пад руку трапіўся, — з гэтымі словамі ён схаваўся за дзвярамі.

Праз колькі хвілін Пятро ўбачыў, як Сымон з кашом пад рукою шпарыў выганам у бок лесу...

Фёдар Рудовіч

НІЎКА

Трымайце вуха!

Каму прысвячаецца — той здагадаецца

ЖАЛАСНЫ ДУЭТ

Мы чулі ўсе пра беднага казла,
Які казлом завецца адпушчэння.
Ахвяра прадузятасці і зла,
Не можа ён пазбыцца засмучэння.

І мэкае і ўдзень і па начах,
Тугу ў зялёных тоячы вачах.

А ёсць яшчэ сумнейшае стварэнне,
Яго завуць казёл недапушчэння.
У мэканні хавае ён сваім
Такі дакор, такая крыўда ў ім.
Калі ж два гэтыя казлы збяруцца

І, дзюбнуўшы, замэкаюць удвох,
То слёзы нават з каменя прабʼюцца,

Цыркам пальюцца скрозь ссівелы мох.

Аляксей Зарыцкі

ГАВАРУН

— Твой што, нават у сне размаўляе?
— Не, ён многа гаворыць, калі іншыя спяць.
— Не разумею?!
— Ды на сходах...

З УКРАІНСКАГА ГУМАРУ.

ВХІД із ДВОРУ

Светапогляд яго не змяніўся і тады, калі пачаў насіць акуляры.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ірэны Г. змяшчаем песню

JESIENNE RÓŻE

słowa: Andrzej Włast
muzyka: Artur Gold

Tak niedawno był maj,
byliśmy tak szczęśliwi,
uśmiechnięci i tkliwi,
któż te dni znów ożywi?
Chłodną rękę swą daj,
spórz mi w oczy i powiedz,
czy mnie kochasz? Ja wiem,
to jest złudą i snem.
Jesienne róże,
róże smutne herbaciane,
jesienne róże
są jak usta twe kochane.
Drzewa w purpurze
ostatni dają nam schron,
a serca biją jak dzwon,
na jeden ton...
Jesienne róże
szepcą cicho o rozstaniu,
jesienne róże
mówią nam o pożegnaniu.
I w liści chmurze
idziemy przez parku głusz,
jesienne róże
więdną już. Jesienne już.
Ty nie kochasz mnie już,
tak jak dawniej to było,
całą uczuć swych siłą,
to się wczoraj skończyło.
Dzisiaj więdnie wśród róż
nasza miłość gorąca,
zanim zwiędnie jak kwiat,
pozwól odejść mi w świat.
Jesienne róże...

ЗБЫЛОСЯ

Сустрэліся неяк два сябры дзяцінства, якія не бачыліся гадоў 40.

— Ну як, збыліся твае дзіцячыя мары? — усхвалявана спытаў першы.

— Так, — кіўнуў другі ў адказ. — Калі, бывала, мяне маці раніцою расчэсвала, у мяне было адзінае жаданне — хутчэй палысець.

УДЗЯЧНА

Дзве сяброўкі размаўляюць:

— Я так удзячна Джыму, што ён памог забыць Джона...

— А хто быў гэты Джон?

— Той, хто памог мне забыць Джэка...

З „Весніка Задрыпоніі"

Спартыўныя поспехі

Значна павысілася рэнтабельнасць цэнтральнага стадыёна Задрыпанкі. З кожнага квадратнага метра трыбун тут збіраюць на 8 бутэлек больш, чым у мінулым годзе.

НЭЛАЧКА

На ўроку настаўніца расказвала аб доглядзе дзяцей.

— Нэлачка, ад чаго пачнеце, калі ў вас з'явяцца блізняты?

— Перш за ўсё выйду замуж.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Вы ўтаймавальнік ільвоў?
— Я.
— Чаму ж яны вас не чапаюць. Вы такі малы і худы...
— У гэтым і ўвесь фокус. Яны чакаюць, пакуль я патаўсцею.

*

На моры разбушавалася бура. Карабель апынуўся ў цяжкім становішчы і капітан загадаў выпусціць сігнальную ракету. Пасажыр сказаў свайму суседу:

— У нас не капітан, а ідыёт нейкі. Наладжваць феерверк у такую пагоду!

*

Адзін з гасцей сказаў, што ён нумізмат.

— Я б таксама збіраў рэдкія манеты, — уздыхнуў гаспадар, — ды хто іх губляе?

Аўталюбіцель на адпачынку.

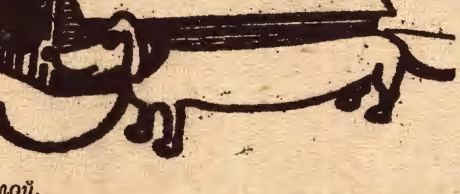
ПАРА

— У маёй жонкі — розуму на дваіх, — хваліцца малады задрыпанец.

— Вось бачыш, а я ж раней казаў, што менавіта гэткая табе і патрэбна.

ГУМАР З БАРАДОЮ

Валасны старшыня з пісарам, забраўшы за падаткі падсвінка ў адной кабеціны, якая была другі раз замужам, так запісалі ў пратаколе: „Забралі ў Марысі С. за падаткі падсвінка з першага замужаства".

Без слоў.

Курёзы

ЯК СТАЦЬ ГІГАНТАМ

Калі галандзец захоча даследаваць, што адчуваў Гулівер, апынуўшыся ў краіне ліліпутаў, зрабіць гэта яму вельмі проста. Хопіць сесці на поезд ці аўтобус і прыехаць у Гагу, дзе на ўскраіне пабудаваны непаўторны горад-музей Мадурадам. Увесь горад і яго ваколіца размясціліся на... трох гектарах. Тут ёсць каналы і ветракі, славутыя палі цюльпанаў і сярэднявяковыя святыні, помнікі, плошчы, вуліцы, рынкі, паркі, ставы... паменшаная роўна ў 25 разоў.

У Мадурадама, як і ў кожнага галандскага горада, ёсць свой герб і бургамістр, а муніцыпальная рада складаецца з трыццаці хлопчыкаў і дзяўчынак і кожны год перавыбіраецца школьнікамі Гагі. Відома, школьнікамі. Каму, як не ім, найбольш на свеце хочацца хоць раз у жыцці адчуць сябе Гуліверам?!

Калі ў цябе, акрамя каменя за пазухай, ёсць сродак дастаткі яго ў пячонку бліжняга, то ты, безумоўна, гарманічна развітая асоба.